

PANORAMA

N°. 52
24 JUNI

GEILLUSTREERD WEEKBLAD

I^e JAARGANG
1914

LUITENANT - KOLONEL L.W.J.K. THOMSON †
GESNEUVELD TE DURAZZO
15 JUNI 1914.

FOTO SCHAAFF

10 Cent : 20 Centiemen A. W. Sijthoff's Uitgevers-Maatschappij, Leiden

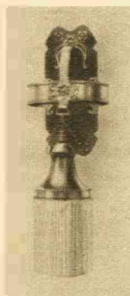
KONINKL. NEDERL. SIGARENFABRIEKEN
Eugène Goulmy & Baar - Amsterdam - 's-Hertogenbosch

Mad^{me} Recamier 5 cents Sigaar.

Koperwerken van de Ateliers „CUPRERA”

's-GRAVENHAGE, Telefoon 826
NIEUWE MOLSTRAAT 6-8

Onze toonzaal en modelkamers
zijn voor particulieren van 9—6
uur ter bezichtiging geopend.

Catalogus E wordt op aanvraag
franco toegezonden.

Het in de dagbladen zoo gunstig
door H.H. Doctoren aanbevolen en
beoordeelde recept voor Haarwater:
BAYRUM 85 — LIVOLA DE COM-
POSÉE 30 MENTHOL CHRIST I.

Per flacon van 125 gram f 0.90, van 250 gram f 1.50

Verkrijgbaar bij: Th. R. DE ZWART, Drogist, Nassaukade
361, Amsterdam. Utrecht DE ZWART & Co. Nobelstraat 24.

VOOR ALLE AFWIJINGEN VAN
DEN NORMALEN HAARGROEI
WENDE MEN ZICH TOT DEN HOFKAPPER
JUSTMAN JACOB, 'S-GRAVENHAGE.
BROCHURE GRATIS CONSULT f 1.-

EISCHT

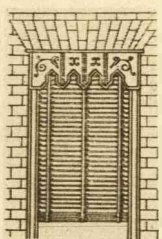
van uwen Handelaar
de bekende, goede
en snelle

**Englebert
banden**

Voor
eerste
klas

PIANO'S

10 JAAR
GARANTIE
KUNSTPEL en ELECTR. PIANO'S. VLEUGELS is HET ADRES
KESSELS' KON. FABRIEK. TILBURG
VRAAGT CATALOGUS — OOK TERMIJNBETALING

ZONNESCHERMEN EN JALOUSIËNFABRIEK
FIRMA G. B. VAN BEEK
OVERTOORN No. 4, bij de Nassaukade.
TELEFOON Z. 3395.

Specialiteit in:
Binnen- en Buiten-Jalousiën.
Zonneschermen.
Marquisen, Rolliiken, enz.
Schoonmaken, Bewaren, Repareeren.

THE CROWN FOUNTAIN PEN.

DE BESTE - VULPEN.

De OVERTUIGING dat een CROWN VULPEN bijzonder voortreffelijke EIGENSCHAPPEN heeft, wint steeds
meer veld. Stadig neemt het gebruik toe. Dit FEIT! wordt BEWEZEN door de IMMER STIJGENDE omzetcijfers.
ONMISBAAR! is de uitdrukking van den dag.

ENNER-MEUBELEN

WETTIG GEDEPONEERD

H. ELLENS. INV. NOORDWOLDE FR.

Te bekomen door de voornaamste
Meubelhandelaars, of direct van de fabriek
CATALOGUS OP AANVRAAG VERKRIJGBAAR

**N. V. Nederl. Rietvlechtfabriek
Noordwolde Fr.**

**P.J. de VISSER
VAN BLOEMEN.**

REESTR. 28
AMSTERDAM

SPECIAL ADRES

GOEDE

GRAMAFOONS

TEL: 8242

ALLE

TERMIJNBETALING

TERMIJNBETALING

TERMIJNBETALING

TERMIJNBETALING

TERMIJNBETALING

TERMIJNBETALING

TERMIJNBETALING

TERMIJNBETALING

TERMIJNBETALING

TERMIJNBETALING

TERMIJNBETALING

TERMIJNBETALING

TERMIJNBETALING

TERMIJNBETALING

TERMIJNBETALING

TERMIJNBETALING

TERMIJNBETALING

TERMIJNBETALING

TERMIJNBETALING

TERMIJNBETALING

TERMIJNBETALING

TERMIJNBETALING

TERMIJNBETALING

TERMIJNBETALING

TERMIJNBETALING

TERMIJNBETALING

TERMIJNBETALING

TERMIJNBETALING

TERMIJNBETALING

TERMIJNBETALING

TERMIJNBETALING

TERMIJNBETALING

TERMIJNBETALING

TERMIJNBETALING

TERMIJNBETALING

TERMIJNBETALING

TERMIJNBETALING

ASTRA

SANITAIRE STOF-

WERENDE VLOEROLIE.

Chemische Fabriek

„HET GOOI”

BUSSUM v.h. Hilversum.

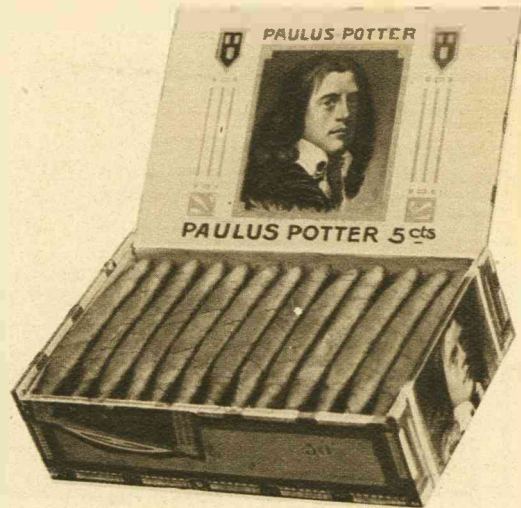
„Kijk eens, zuster, daar
vliegt geen enkel stofje!”
„Ja Betje, dat komt om-
dat de vloeren zijn ge-
olied met
„ASTRA”,
dit is hygiënisch
en gezond.

prima Bruidsuikers

staan ver bovenaan en zijn toch goedkoop.

Verkrijgbaar in de 90 Filialen in Nederland.

F. van Gardinge & Comp. Eindhoven

MENTHE

LA PLUS
FINE MARQUE

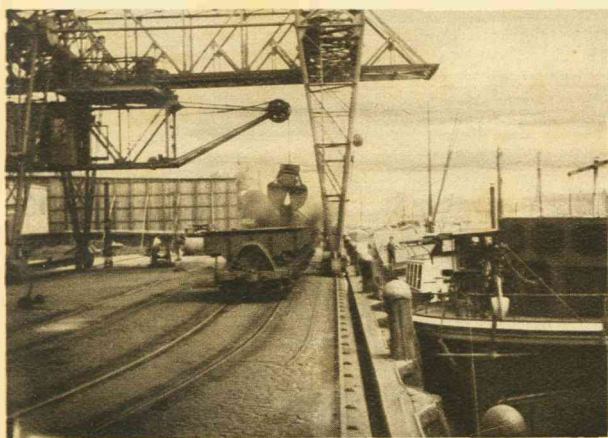
VERTE

EN VENTE
PARTOUT

COINTREAU

HOE WORDT GAS GEMAAKT? DOOR JULES H. WOLF

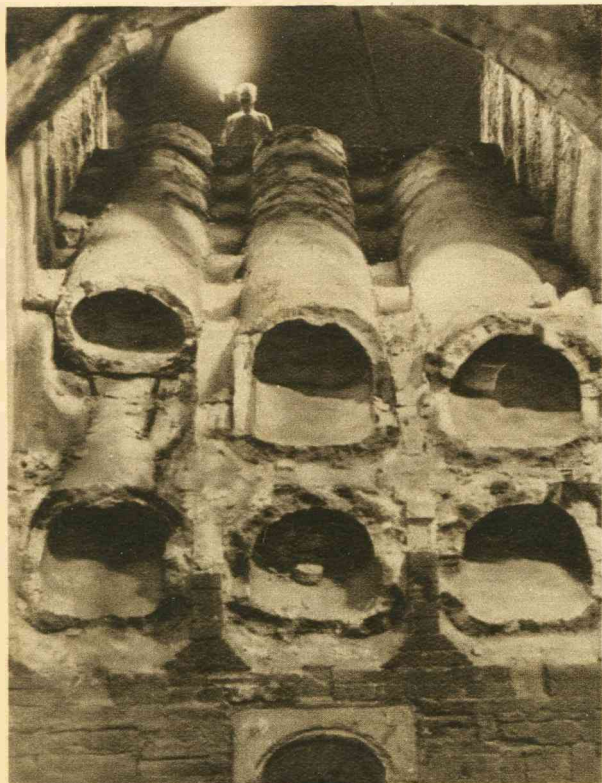
Het vervoeren van de steenkool.

Alhoewel het een vereerende opdracht is van de redactie van „Panorama” om voor haar blad een beschrijving te maken over gasfabricage, is 't een opdracht die niet gemakkelijk te vervullen is.

De gasfabricage is n.l. een ingewikkeld proces, en om dat in een beknopt artikel te doen, (want zoo luidde de opdracht) zóó dat het toch duidelijk voor het publiek te begrijpen is, is waarlijk nog al lastig. Maar ik wil er mijn best voor doen en al moet dan zoo'n artikel erg „zakelijk” behandeld worden, 'tis toch leerzaam, want alhoewel we allen gas kennen van het zien-branden en van het te hebben geroken, zullen er wellicht slechts weinigen zijn, natuurlijk de vakmensen niet meegerekend, die weten, hoe 't gemaakt wordt.

Ik zal 't U vertellen, of liever ik zal U navertellen wat mij bij mijne diverse bezoeken aan de Gemeente-Gasfabriek te Rotterdam, door de onderdirecteuren, de heeren Dr. Heinsius en de Bel, over gasfabricage is meegedeeld, en wat ik heb gezien met een aantal foto's verduidelijken.

Laten we dus den fabriek aan de Oostzeedijk binnenstappen. Links van den ingang bevindt zich het gebouw waarin de bureaux der directie en administratie zijn, en waar een groot nieuw gebouw weldra in gebruik zal worden genomen als fabrieksmagazijn, terwijl het tevens de kantoren der fitterij zal bevatten. Verderop links bevinden

Zeer interessante foto, die duidelijk laat zien hoe de hellende retorten, waarin uit de steenkool het gas wordt gestookt, in den oven zijn gemetseld.

zich de voor de diverse gasbereidingen en gaszuiveringen bestemde gebouwen, alsmede het groote laboratorium en de groote smederij. Rechts liggen de stokerijen en aan het einde der fabriek de gashouders.

Over de geheele lengte der fabriek loopt een groote, eenige meters hooge viaduct, waarover de treinen gaan die de steenkool vanuit de schepen aanvoeren en ze naar de stokerijen brengen.

Steenkool is n.l. de grondstof voor de gasbereiding. Zij wordt thans in hoofdzaak uit Duitschland betrokken, speciaal uit het Roergebied, en ook uit Engeland worden er vrij belangrijke hoeveelheden betrokken. Het is de marktprijs die bepaalt waar de steenkool vandaan zal komen!

Op eigen terrein in de onmiddellijke nabijheid der fabriek, wordt de steenkool in lichters aangevoerd. Door een zeer practisch toestel, een soort kraan waaraan een zoogenaamde grijper (een bak uit 2 halfronde helften bestaande, die in het kolenruim wordt neergelaten en daar een greep in doet en zichzelf vult) wordt de steenkool in een uit eenige wagens bestaanden trein gestort, welke wagens in twee van zulke „grepen” met circa 5,000 K.G. kolen gevuld worden. Dat gaat zoo gestadig door, dag in dag uit, en wordt er op die wijze per dag ongeveer 400,000 K.G. steenkool de fabriek ingebracht. Uit al die kolen wordt alléén gas gestookt en wordt niets verhandeld.

Het gas dat wij branden is het zoogenaamde lichtgas. Te Rotterdam bestaat het uit 25% gecarbureerd watergas (niet te verwarren met waterstofgas) en 75% koolgas, en is dus een mengsel dezer beide gassoorten, waarvan ik eerst de koolgasfabricage zal bespreken, en daarna die van het watergas.

De treinen brengen dus over de reeds genoemde viaduct de kolen naar de kolenloods met vier bunkers (reusachtige bakken), voor iedere stokerij één, waarvan er twee links en twee rechts gelegen zijn. Onder de viaducten is tevens de bergplaats van reservekolen, die voornamelijk bestemd zijn voor den winter voor het geval van ijsgang, eventueel voorkomende stakingen, enz.

Vanuit de bovengenoemde bunkerbakken komen de kolen door een schuifbeweging in den breker en vallen dan in kleine bakjes (z.g. emmertransporteur, bij het publiek beter bekend als de inrichting van een baggermachine) om eerst een eind horizontaal verder gevoerd te worden en dan hoog naar boven naar de stokerijen. Die bakjes stooten op het hoogste punt tegen een nok waardoor ze omgegooid worden en de kolen terecht komen op een in beweging zijnden band, die ze over de geheele lengte van de stokerij in den bunker gooit.

De bunkers staan in onmiddellijke verbinding met de stokerijen. Onder de bunkers ligt namelijk de laadvloer, waarin zich de schuiven bevinden waardoor een verplaatsbare vulbak gebracht kan worden om iedere retort met steenkool te vullen.

Een retort is een cylindervormig lichaam van vuurvast steen, dat geplaatst is in een oven die de retorten aan den buitenkant verhit (dat wil zeggen op zeer hooge temperatuur brengt waardoor de zich daarin bevindende steenkool absoluut niet met vuur in aanraking komt).

In een oven bevinden zich 9 retorten en zijn er daarvan circa 600 in de hiervoren genoemde 4 stokerijen.

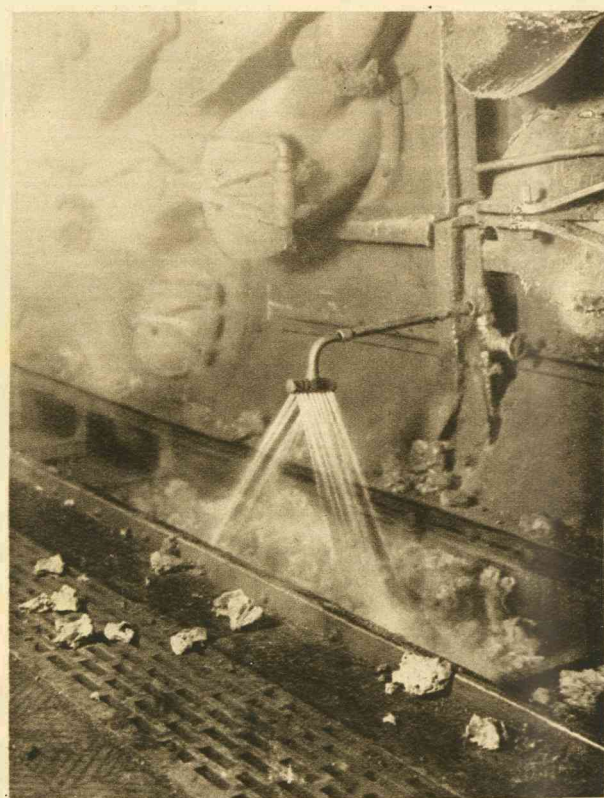
Door het op zoo hooge temperatuur brengen van retorten en kolen ontstaat het gas dat door een in de retort aangebrachte pijp de retort verlaat.

Heeft de steenkool nu 6 uur in de retort, die ongeveer 300 K.G. bevat, gezeten, dan is het gasvormingsproces afgeloopen en wordt de retort geleidigd, hetgeen geschiedt door de voor- en achterdeur daarvan te openen, en door middel van een langen ijzeren haak de afgewerkte kolen daaruit te verwijderen.

Deze afgewerkte kolen is de cokes.

De uit de retorten gestorte cokes komt nu in een goot waarin zich een voortdurend in beweging zijnde schraper bevindt (waarvan de tanden als bij een hark naar beneden staan), die de cokes meeneemt en naar buiten voert waar ze wordt opgeslagen voor den verkoop.

Zeer practisch is de afkoeling van de witgloeiende cokes als ze op den schraper is gestort. Ze gaat dan n.l. op de reis naar buiten gedurig onder sproeijs door die ze afkoelen en ze zelfs bijna koud gemaakt hebben als ze op de opslagplaats aankomt.

De gloeiende cokes gaat onder de sproeijs door om te worden afgekoeld.

De retort wordt, na geleidigd te zijn, weer op bovenomschreven wijze opnieuw gevuld en dat gaat zoo gestadig dag en nacht door.

Ik wil hierbij even opmerken dat, om de meening bij het publiek weg te nemen dat de werklieden altijd voor de vuren staan, zulks absoluut niet het geval is.

De retorten worden wel voortdurend bediend, doch alléén op de even uren, zoodat, daar het ledigen en opnieuw vullen ongeveer een uur vordert, er voor den werkmán steeds een uur rust overblijft, waaruit blijkt dat de werklieden, die dagelijks 8 uur in de fabriek zijn, slechts vier uur voor de vuren staan.

Het gas, dat in de retort ontstaan is, verwijderd zich daaruit door een pijp, een z.g. klimpijp. Door die klimpijp wordt het gas naar een grooten bak, die met water en teer gevuld is, gevoerd om het te wasschen. Doordat er op het deksel van dien bak een buis is aangebouwd en daarin een constante zuiging onderhouden wordt, wordt het gas door het water en het teer heen naar die buis gezogen. Een kleine overdruk, die vanzelf door de gasvorming ontstaat, is voldoende om het gas in de retorten naar dien bak af te voeren. Wordt daarentegen de deur van de retort geopend dan is die kleine overdruk weg en de communicatie met de fabriek daardoor verbroken.

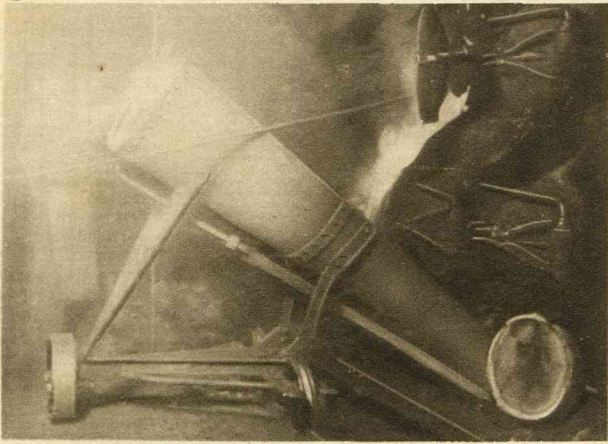
Nu ik over retorten en ovens gesproken heb is het wel eigenaardig het volgende even te memoreeren.

Die reusachtige ovens hebben namelijk slechts 1200 branddagen, en worden na dien tijd afgebroken, als puin

De cokesvoorraad, bestemd voor den verkoop aan particulieren.

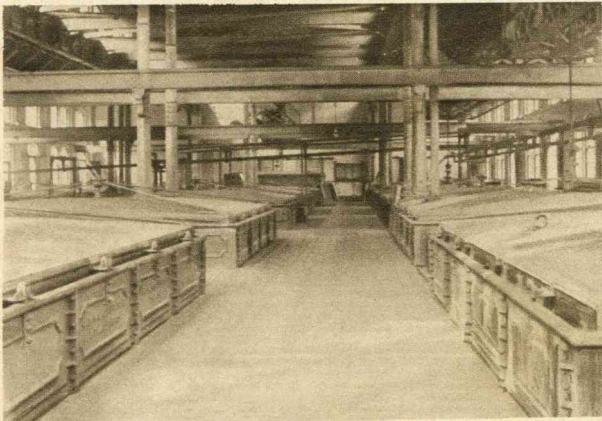

Het ledigen der retorten, dat steeds met rook en veel stoom gepaard gaat, doordat de cokes direct bespoten wordt.

weggebracht om daarna weer te worden herbouwd. Onze foto, die genomen is terwijl men zulk een oven aan het afbreken is, is daarom zeer interessant, omdat men daarop duidelijk de inrichting van zulk een oven en de ligging der retorten zien kan.

Behalve het reeds besproken retorten-systeem bestaat ook het z.g. kameroven-systeem, dat aan de fabriek aan den Oostzeedijk is uitgeprobeerd en in de onlangs in gebruik genomen nieuwe fabriek aan de Keilerhaven, uitsluitend in toepassing is gebracht.

Zulk een oven bestaat uit 4 langwerpige-vierkante, horizontaal liggende afdeelingen of „kamers”, waartussen kanalen loopen waarin evenals bij het retorten-systeem, een hooge temperatuur onderhouden wordt. In iedere „kamer” wordt ineens 3,000 K.G. steenkool of naar gelang van grootte meer gedaan, die 24 uur blijven zitten. Door het lange verblijf der kolen in die kamers ovens vervalt de nacht arbeid, wat den nachtrust van het personeel ten zeerste bevordert.

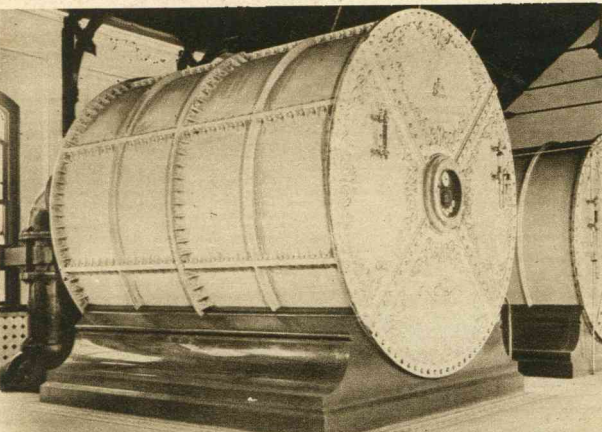
Het zuiverhuis.

Dit systeem voldoet uitstekend, het geeft grootere gasproductie, betere cokes, besparing van arbeid en der reeds genoemde bevordering van nachtrust voor het personeel.

Deze kamers worden, in tegenstelling met de hellende (schuinliggende, zie onze foto) retorten, die met handkracht bewerkt worden, evenals de horizontaal liggende retorten, geheel machinaal bediend.

Het geproduceerde gas in de diverse ovens moet nu verder gezuiverd worden, want nadat het door den reeds genoemden bak gezogen is, moet het gas, alvorens in de gashouders aan te komen, nog heel wat zuiveringen ondergaan. Eerst wordt het door een zware buis naar een groot gebouw, het z.g. Condensorgebouw gevoerd, waar het door middel van lucht- en waterkoeling op een temperatuur van 15 à 20 gr. C. gebracht wordt. Door deze koeling slaat nu in hoofdzaak het teer- en ammoniakwater neer, dat naar de teerputten wordt afgevoerd.

Vanuit deze toestellen wordt het gas naar de gaspompen, in het daarnaast gelegen gebouw, gevoerd. Deze gaspompen brengen het gas vervolgens naar de toestellen die dienen om het gas voor het gebruik geschikt te maken, n.l. door het wegnemen der teer in den vorm van nevelblaasjes, die door afkoeling alléén niet te verwijderen zijn. Het gas wordt daartoe in een van gaatjes

Een der groote gasmeters in het gebouw.

voorzien klok geperst, en verkrijgt daardoor een groote snelheid, waardoor de nevelblaasjes tegen een wand gedrukt worden en breken, waardoor de laatste teerbestanddeelen afgescheiden worden.

Maar het gaszuiveringsproces is ook hiermee nog niet afgelopen! De ammoniak moet nog verwijderd worden en daartoe gaat het naar de ammoniakwasschers, waar door middel van water de ammoniak uit het gas gewaschen wordt.

Alvorens dus in de gashouders aan te komen moet het gas een langen weg afleggen, voordat het geheel gezuiverd is.

Zelfs de ammoniakwasschers zuiveren het gas nog niet geheel en het wordt ten slotte naar een gebouw gevoerd, dat zuiverhuis genoemd wordt, en waarin zich ijzeren bakken, z.g. kisten bevinden, die 6 meter in 't vierkant zijn en gevuld met ijzeraarde, afkomstig uit Drente en Overijssel, een artikel dat voor dat doel ook wel in het buitenland gebruikt wordt. Het gas gaat hier door vijf van zulke „kisten”, laat daarin het cyaan en het zwavelwaterstof achter, en gaat eindelijk geheel gezuiverd naar het metergebouw, alwaar, de naam zegt het reeds, het geproduceerde gas gemeten wordt en verder naar de gashouders geperst wordt.

En thans de watergas-fabricage.

De grondstoffen van watergas zijn cokes en stoom: door gloeiende cokes wordt stoom gevoerd, waardoor oncarbureerd watergas ontstaat, dat verbeterd wordt door het te carbureeren, waardoor bovendien het reukeloze watergas een doordringende scherpe lucht krijgt. Maar hoe geschiedt dat en wat gebeurt er met het watergas alvorens het de gashouders bereikt, waar het zich mengt met het koolgas?

In een grooten cylinder, generator genaamd, wordt een flink vuur onderhouden. Dit vuur wordt beurtelings warm geblazen, en wanneer dat voldoende warm is, de blaaslucht afgezet en stoom toegelaten, welke dan ontleed wordt en waardoor 2 brandbare gassen ontstaan, namelijk kooloxydegas en waterstofgas. Vanuit den generator worden nu deze ontstane gassen geleid naar een tweeden cylinder, Carburator genaamd, (van binnen gevuld met vuurvaste steen) waarop gedurende het gasmaken gasolie, (afval van ruwe petroleum) door middel van een sproeitoestel gespoten wordt. Deze olie ontleedt zich en vermengt zich met het mengsel van waterstofgas en kooloxyde dat uit den generator gekomen is.

Dit tweede mengsel wordt naar een derden cylinder gevoerd, de z.g. fixeerkamer, óók gevuld met vuurvaste steenen, welke evenals die in den generator, in gloeienden toestand zijn.

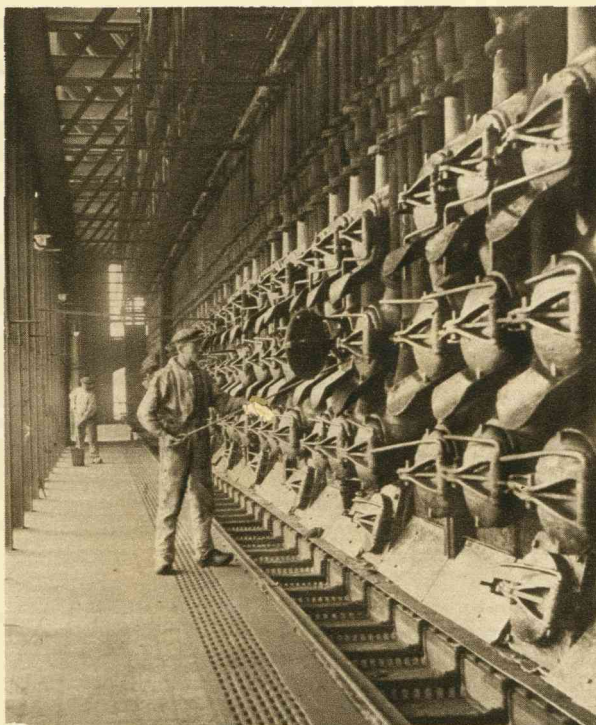
In dezen derden cylinder wordt de onontlede olie, die door de gassen meegenomen is, nog verder tot ontleding gebracht en zodoende in gas omgezet.

Het z.g. gecarbureerde watergas dat nu ontstaat is, wordt naar een in de nabijheid staanden kleinen gashouder, dien men tusschenhouder noemt, geperst, om vandaar uit door een gaspomp naar de groote gashouders geperst te worden, alwaar het zich met koolgas vermengt.

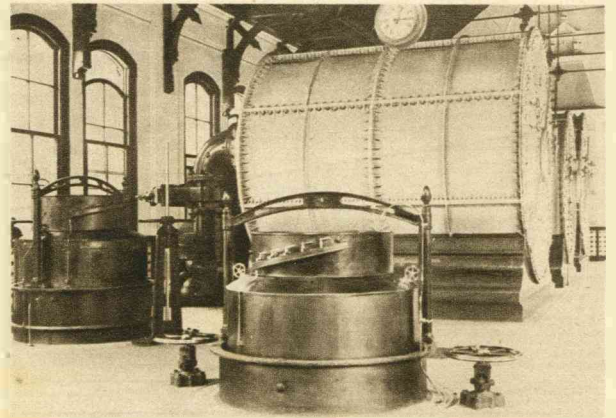
Alvorens echter de groote gashouders vanuit den genoemden tusschenhouder te bereiken, moet het om gezuiverd te worden, evenals het koolgas, door enkele toestellen geperst worden, n.l. door den teerafscheider en de zuiverkisten, welke toestellen evenwel geheel gesepareerd zijn van die der koolgastoestellen.

Zooals reeds gezegd, vermengt het watergas zich met het koolgas in de gashouders, waardoor het meng- of lichtgas ontstaat... het gas dat wij branden!!

De gashouders zijn de provisiekamers van de gasfabriek. 's Avonds heeft het grootste gasverbruik plaats, wat men aan de fabriek „verkocht” noemt. Doordat het productie-

Doordat toevallig een herbouwde stokerij zoo goed als klaar was, kunnen wij een interessante kiek ervan geven. Men ziet de retorten, daarboven de z.g. „Klimpijpen” waardoor het gas de retorten verlaat, en op den grond de goot met schrapper die de gloeiende cokes naar buiten voert, waarvan in het artikel sprake is.

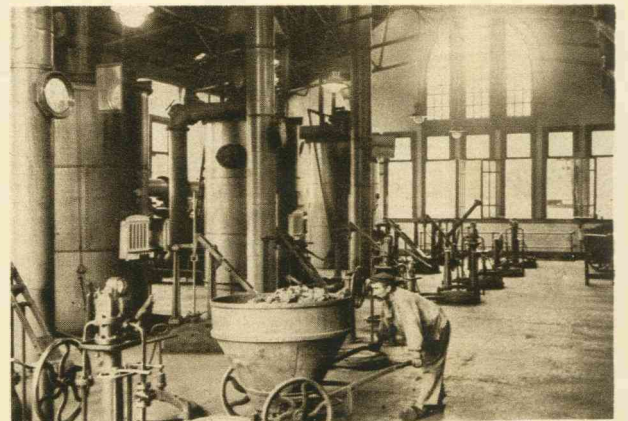

Kijkje in het metergebouw; de regulators die den toevoer van gas naar de stad regelen.

vermogen van het bedrijf steeds hetzelfde is, d. w. z. dat er voortdurend een gelijke hoeveelheid gas gemaakt wordt, wordt er 's avonds meer verbruikt dan gemaakt, waar tegenover staat dat er overdag méér gemaakt wordt dan verkocht. Het overdag te veel gemaakte gas wordt dus in de houders bewaard en dient 's avonds voor de te kleine productie. Tegen den avond zijn dan ook alle gashouders in top, (gevuuld) en dalen geleidelijk, zoodat ze 's nachts laag staan.

Vanuit de gashouders gaat het gas naar de regulators welke toestellen dienen om het gas onder een lageren druk dan in de gashouders is, naar de stad te voeren, en er bovendien automatisch voor zorgen, dat deze druk dezelfde blijft. Met deze toestellen kan men tijdelijk den druk in het stadsnet vergrooten, waardoor het mogelijk is de automatische lantaarn-opsteekapparaten, een eenvoudig en zeer practisch werkend toestelletje, in werking te stellen, hetgeen reeds in vele wijken der stad geschiedt.

Door vier zware hoofdbuizen wordt het gas in de stad

Op den werkvloer der watergasfabriek.

gebracht. En nu ik de geheele gasfabricage besproken heb dient ook nog iets gezegd over de ammoniakfabriek waarover we in den loop van ons artikel met een enkel woord gerept hebben.

Het ammoniakwater wordt n.l. naar de ammoniakfabriek geleid en aldaar verwerkt tot ammoniaksulfaat, een stof, die in hoofdzaak voor kunstmest gebruikt wordt. Deze stof is een zeer belangrijk bijproduct, evenals het teer dat niet verder verwerkt en als zodanig verkocht wordt. Ook de cokes of afgewerkte steenkool, waarvan in ons artikel sprake is, is een zéér belangrijk afval of bijproduct, en bij miljoenen kilogrammen als steenkool in de fabriek gekomen, verlaat ze in even groote hoeveelheden als cokes de fabriek en wel als de eenigste brandstof die door de gasfabriek verhandeld wordt.

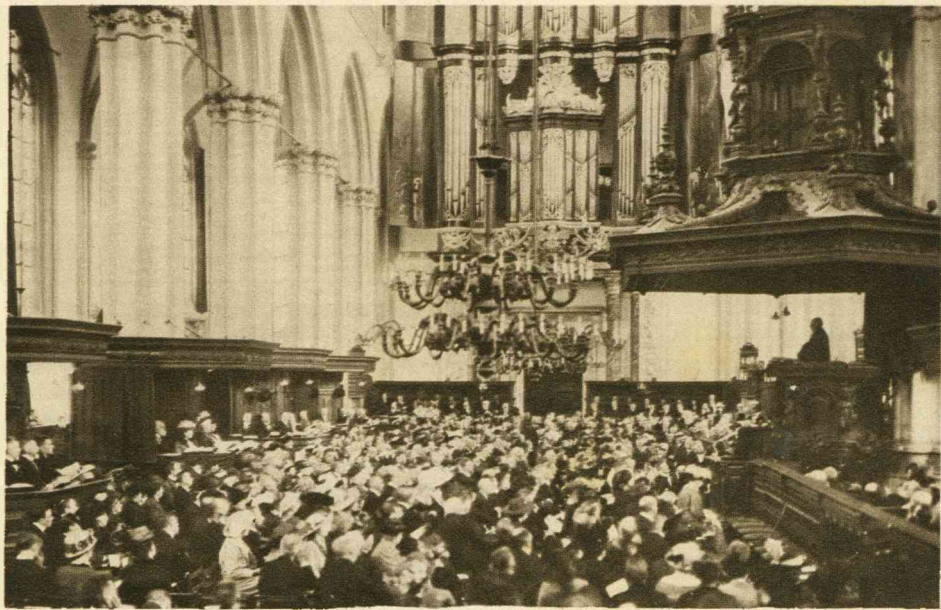
En ten slotte mogen we het volgende constateeren.

Door het enorme gasverbruik in het algemeen en de voortdurende toename blijkt maar al te duidelijk dat het gas niet ten doode is opgeschreven; integendeel, zoolang de wereld bestaat zal het gas in tijden van duisternis zijn helder licht over de aarde doen schijnen.

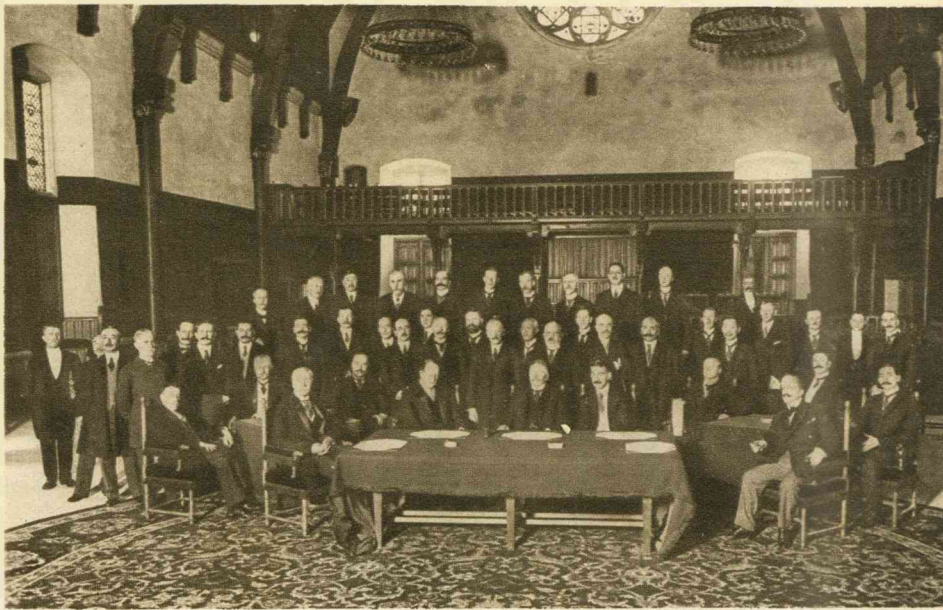

Gezicht op het terrein der Gasfabriek aan den Oostzeedijk. Links ziet men nog het administratiegebouw en den toren van de Watergasfabriek; rechts de viaduct. Geheel in de verte is het terrein der gashouders.

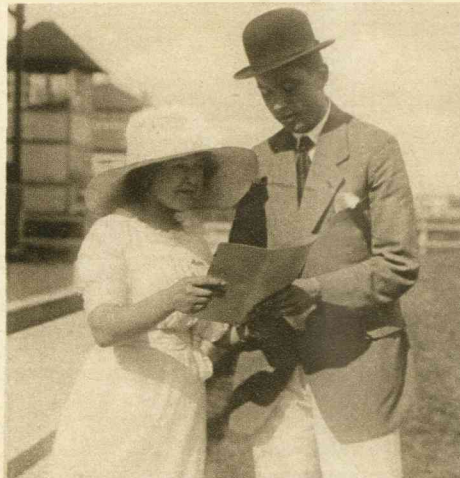
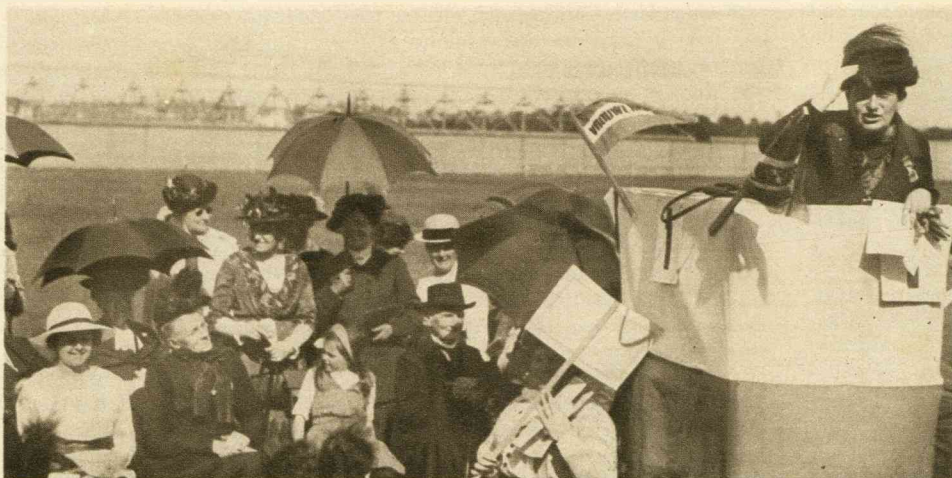

HET 100-JARIG BESTAAN VAN HET NED. BIJBELGENOOTSCHAP.
Ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan van het Nederlandsch Bijbelgenootschap hadden er van 16—19 Juni verschillende plechtigheden plaats. De eerste hiervan was een algemeene bijeenkomst in de Nieuwe Kerk te Amsterdam, welke bijeenkomst werd bijgewoond door H.M. de Koningin-Moeder.

DE OPIUMCONFERENTIE TE 'S-GRAVENHAGE.
In de Ridderzaal te 's-Gravenhage is de vorige week de Opiumconferentie gehouden, waaraan, zooals onze foto laat zien, de deelname heel groot is geweest. In het midden zien wij den voorz. Mr. J. F. Cremer; links daarnaast minister Loudon, eere-voorz.; rechts van den heer Cremer Jhr. Mr. de Beaufort, secr.

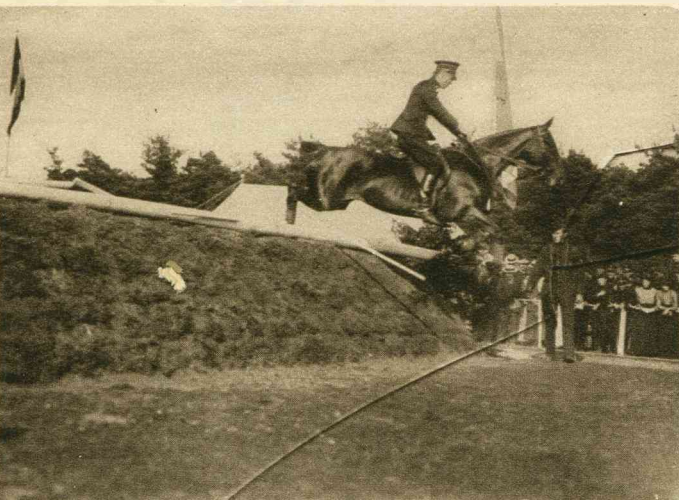
Hierboven een drietal foto's die alle te 's-Gravenhage zijn genomen, doch bij geheel verschillende gelegenheden. Op onze foto links zien wij twee van de dames, die zich geheel belangeloos gewijd hebben aan de collecte voor de pestbestrijding, die de vorige week te 's-Gravenhage gehouden is. De twee foto's rechts zijn van den propagandadag van de Vereeniging voor Vrouwenkiesrecht te 's-Gravenhage. Op de middelste foto zien wij Mej. Henr. Goudsmid die haar redevoering „Sluit de gelederen" houdt; de foto geheel rechts laat zien dat „das ewig Weibliche" ook bij de propaganda voor vrouwenkiesrecht goede diensten bewijst.

PROTESTANTSCH ZIEKENHUIS TE 'S-HERTOGENBOSCH.
De vorige week is te 's-Hertogenbosch een Protestantsch ziekenhuis geopend. Verschillende autoriteiten woonden de officieele opening bij. Wij geven hierboven een foto van de genoodigden en autoriteiten.

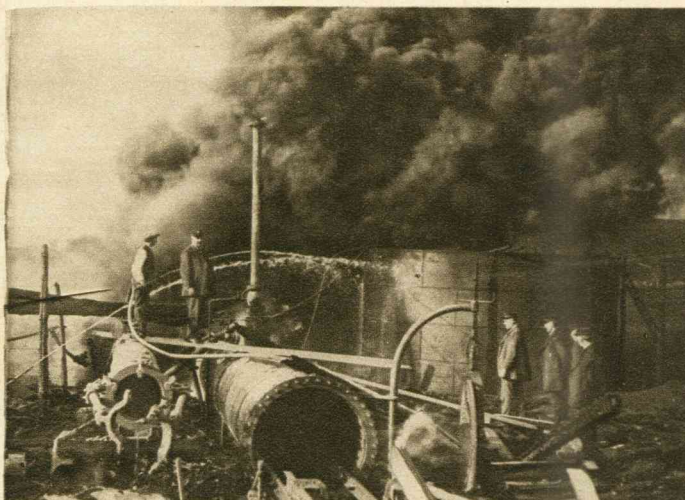
DE INTERN. BAKKERIJ-TENTOONSTELLING TE AMSTERDAM.
Den 15en Juni is in het Paleis voor Volksvlijt te Amsterdam de Intern. bakkerij-tentoonstelling geopend. Wij geven hierboven een foto van het dagelijks bestuur; v.l.n.r. zittende G. Pool, penningm.; J. A. Weber, vice-voorz.; Fred. C. Stöhle, voorz.; J. F. H. Wilmink, secr.; staande J. A. E. Verkade, J. G. F. Dombosch, J. J. Bokhorst, J. de Heus, Jhr. M. H. v. Rensselder Bouvier. (foto B. Groote & Co.)

CONCOURS HIPPIQUE TE WAGENINGEN.
Begunstigd door prachtig weer is de vorige week Wageningen het concours hippique gehouden. Er waren kolossaal veel bezoekers en ook de deelname was bijzonder groot o.a. voor het springconcours hadden 32 liefhebbers inschreven. Wij geven hierboven een foto van Luit. Colenbrander, winner van den 2en prijs. (foto v. Es.)

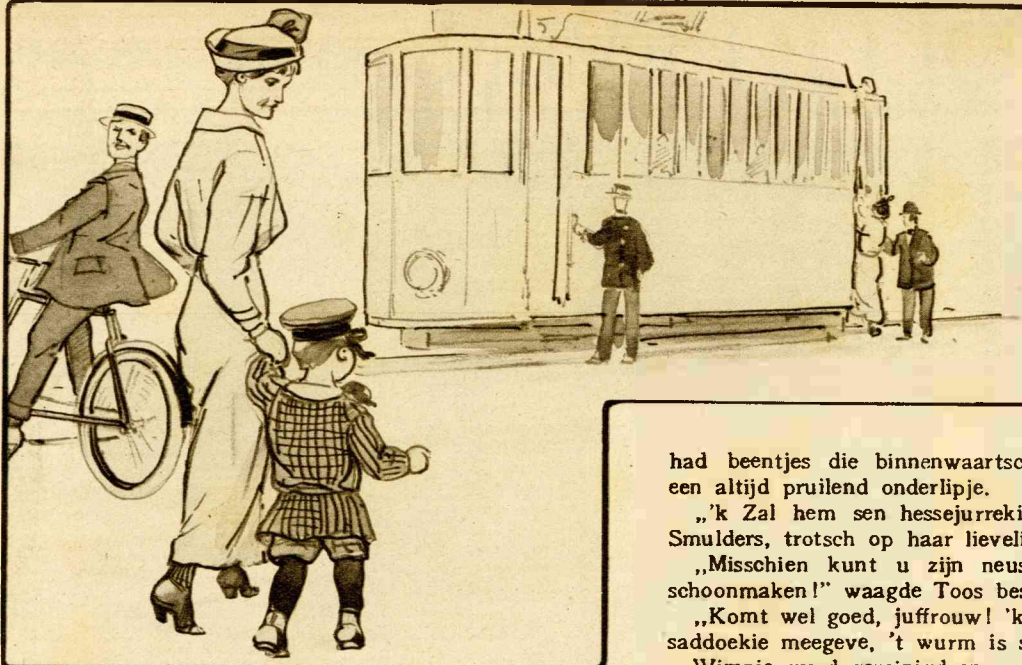

DR. J. TH. DE VISSER,
oud-lid der Tweede Kamer voor het district Leiden, is nu gekozen voor het district Katwijk.

GROOTE BRAND TE ZWOLLE.
De vorige week Woensdag heeft er in de creosoteerfabriek van de firma Croll & Co. een ontzettende brand gewoed, die ook de bijgelegen houtwerven heeft aangetast. De fabriek en een groote hoeveelheid hout zijn verbrand.

Van Toos, die met Wimpie uit trammen ging.

et kan me niet bommen!" zei Toos eigenzinnig. „ik heb nu eens zin om dat kind van Smulders een dagje mee uit te nemen! 't Is een snoes van een jongen en ik kan me best een heelen dag vermaken met een kind!"

Toos' rond kinnetje stak uitdagend naar voren, ze perste haar lippen na deze woorden vastbesloten op elkaar en zag er over 't geheel uit alsof ze „er op of er onder" een sterke vesting zou trachten te nemen.

„Jij hebt altijd zoo iets bijzonders!" minachtte Ko. „Je zit vol overdreven, mallotige denkbeelden! Wie neemt er nu zoo'n smerig kind een dagje mee uit, zoo'n jengelskous! Dat komt ervan als meisjes geen vrijer krijgen kunnen!"

Aangezien Toos een meisje uit de verlichte eeuw was en er dientengevolge zeer vrije begrippen op na hield, had ze 't op haar tong om na deze broederlijke woorden „stik" te zeggen, maar ze hield zich in voor haar moeder, ruischte majestueus door de kamer met een vinnig neus-optrekken voor haar broer en verdween.

Den volgenden morgen om negen uur klopte Toos aan bij de Smulders. Juffrouw Smulders, die bij Toos' moeder tweemaal in de week de kousen stopte, deed zelf open.

„Mag ik Wimpie vandaag mee hebben?" vroeg Toos, een beetje kleurend door 't ongewone van de situatie. „Ik wou met de Electriche naar Haarlem en Zandvoort gaan en zou 't zoo leuk vinden hem eens mee te nemen!"

Juffrouw Smulders streek van aandoening of verwondering met den rug van haar rechterhand over haar neus, snoof geweldig en lachte.

„Nou, as u 't wááge wil? Hij is soms merakel lastig op straat, maar hij kent u toch wel en as ie schreeuwt... geeft u hem maar af en toe... zóó, begrijpt u?"

Juffrouw Smulders' hand bewoog zich meer gracieus dan liefelijk in de lucht; daarop boog ze haar hoofd in een hoek van vijf en veertig graden naar achteren en riep haar jongsten telg, Wimpie.

Wimpie was, een kleine versiering bij zijn neus niet meegerekend, een aardig ventje van ongeveer vier jaar,

had beentjes die binnenwaartsche neigingen toonden en een altijd pruilend onderlipje.

„'k Zal hem sen hessejurrekie antrekkel!" zei moeder Smulders, trotsch op haar lieveling.

„Misschien kunt u zijn neusje gelijk ook een beetje schoonmaken!" waagde Toos bescheiden.

„Komt wel goed, juffrouw! 'k Zal hem ook een schoon sadoekie meegeve, 't wurm is soo verkouwel!"

Wimpie werd gereinigd en opgetuigd en hij hield zich gedurende dit proces zeer kalm, keek met oogen die een kalfje tot sieraad gestrekt zouden hebben naar Toos en vandaar naar zijn Zondagsche knoopschoentjes.

Restte ten slotte nog het afscheid van zijn moeder.

„Nou, nou wees je maar heel soet, hoor! En als je" — gefluister aan Wimpie's oor — „dan vraag je an de juffrouw, hoor! en niet" — wederom gefluister —

Toos kleurde. Wimpie knikte ten teeken dat hij 't snapte en legde vervolgens zijn knuistje in Toos' hand.

„Nou juffrouw, en u past wel goed op hem, hè? En voorsichtig met uitstapfel! En laat er geen seewater an zijn laarsies komme, dat bijt soo uit!"

Toos vertrok met haar protégé, negeerde Ko die haar moedwillig-toevallig voorbijfietste en valsch grijsde en zat een kwartier later in de Electriche naar Haarlem.

De eerste tien minuten hield Wimpie zich voorbeeldig: hij keek links noch rechts, viel bij iedere bocht bijna van de bank, zoodat Toos hem ten slotte op haar schoot zette. Doch Wimpie vond deze behandeling te familiaar na zoo'n korte kennismaking en ook streed het tegen zijn mannelijk eergevoel op een vrouwelijken schoot te zitten. Hij gaf dit door twee knorren te kennen, die uit zijn klein maagje schenen te komen en Toos bijzonder verschrikten. Ze was absoluut niet gewend met kinderen om te gaan en begreep de waarschuwing niet eerder dan nadat Wimpie zich met een paar energieke rukken op den grond gewerkt had, waar hij echter geen seconde verwijlde daar Toos hem weer opheescht.

„Zoet zijn, Wimpie! Kijk eens naar de koetjes! en och! wat een snoezige varkentjes! Zie je wel?"

Wimpie keek zeer diepzinnig, maar liet zich er niet over uit of de weibewoners hem interesseerden. Wel liet hij zijn lip op 't onderste knoopsgat hangen en maakte zijn rechter-wijsvingertje een onderzoekingsstocht naar zijn linker-neusgat.

„Foei, Wimpie!" bestrafte Toos, angstig rondspiedend of iemand ook op dit gebrek in Wimpie's opvoeding gelet had.

Het vingertje daalde, ook de onderlip zakte nog een etage en Toos, meenende dat de emotie van den tramrit te sterk op Wimpie's gemoed werkte, zocht met bevende vingers in haar taschje naar een rolletje chocolade en diende er haar kleinen gast een portie van toe.

„Lekker, Wimpie? hou je wel van chocolaadjes? Niet mee knoeien, hoor!"

Maar deze raadgeving werd in den wind geslagen. Wimpie beminde blijkbaar de chocolade niet, maakte ze echter op zijn manier productief door zich ermee te tatouëren en eindelijk zijn handjes aan zijn „hessejurrekie" af te vegen, wat Toos niet verhinderen kon, daar Wimpie zijn vingertjes stevig op zijn maag drukte als Toos' zakdoek ter reiniging opdoek. Een mijnheer achter Toos had schik in 't geval.

„Uw zoontje houdt er een eigen willetje op na, mevrouw!" zei hij lachend.

Toos' kleur streefde naar die van een gekookten kreeft. Ze wendde zich half om, gereed om een spinnig antwoord te geven, zooals jonge dames dat tegenwoordig doen als ze toonen willen dat ze van zich af kunnen spreken, maar ze keek in een allervriendelijkst gezicht met blauwe oogen en een bruinen baard en haar ergernis versmolt als sneeuw voor de zon.

„O, maar hij is mijn zoontje niet!" antwoordde ze verward. „Ik heb hem maar eens een dagje meegenomen!"

„'t Is te hopen dat de kleine man deze vriendelijkheid — of liever dezen heldenmoed — op prijs stelt," begon de vreemde heer weer, met zoo'n geanimeerd gezicht alsof hij van plan was den geheelen morgen met Toos over dit onderwerp te babbelen.

Toos keek ondertusschen tersluiks naar zijn handen en ontdekte tot haar verlichting geen ring eraan. Zoo zijn meisjes nu eenmaal en Toos maakte geen uitzondering op den regel, hoewel ze in haar jeugdig hoofdje volstrekt geen berekeningen maakte.

Wimpie keek met een zeer streng gezichtje naar den buurman, van den buurman naar Toos en vervolgens weer naar den buurman, als zochten zijn kleine hersentjes eenig verband tusschen die twee. Bovendien — hoewel hij het zeer onaangenaam vond als er te veel notitie van hem genomen werd — het krenkte hem nog meer als

men zich totaal niet met hem bemoeide en ook gaf dit laatste hem klaarblijkelijk een erg eenzaam gevoel. Hij blikte eenige minuten diepzinnig naar de groene weilanden waar de tram langs vloog, stak vervolgens zijn vingertje behoedzaam in het verboden neusgat en bleef zoo wederom eenige minuten peinzend zitten, tot een dikke traan langzaam in een zijner ooghoekjes borrelde en vandaar den weg over zijn wangetje zocht. Wimpie weende, Toos beving een panische schrik, de mijnheer met den baard toonde zich een en al medegevoel.

In Toos werden alle nog slapende moederlijke gevoelens wakker; ze kuste en troetelde Wimpie, liet hem zijn neusje snuiten in haar eigen fijn batisten zakdoekje met een C. W. als monogram en hing een kleurig en lokkend tafereel op van wat Wimpie wachtte in Haarlem en van wat Wimpie wachtte in Zandvoort. Maar Wimpie scheen ontbloot van alle wereldsche neigingen. Vermoedelijk plasten zijn kleine voetjes liever in de goten van zijn smerig straatje dan in de kabbelende Noordzee-golfjes en beten zijn tandjes liever een homp roggebrood dan Toos' luchtkasteel-taartjes.

„'k Wil na me móééé!" klonk het ten slotte met veel oe's, gevolgd door een nieuwe uitbarsting.

De mijnheer met den baard was door de ontsteltenis naast Toos komen zitten, lette echter meer op haar roode wangen en guitige oogen dan op Wimpie's van smart verwrongen gelaat, hoewel hij zijn best deed dit niet te laten merken, wat hem volkomen mislukte. Een en ander heel natuurlijk in de gegeven omstandigheden. Kleine jongens met vieze neusjes en pruillipjes, benevens een te luid keel-orgaan zijn nu eenmaal geen bijzondere aantrekkelijkheid voor jonge mannen. Toch deed hij alsof het geval hem hoogelijk interesseerde en als Toos hem radeloos aankeek, niet wetend wat te beginnen met den kleinen lastpost, trok hij zijn gezicht in de meewarigste plooi en verzekerde haar telkens met meer vuur, dat hij niet begreep dat het kind, met zóó'n lieve gezellin, zoo huilen kon, waarop Toos het plotseling weer erg druk had met troosten.

Intusschen herhaalde Wimpie steeds nadrukkelijker zijn wensch naar huis terug te keeren, gilde met lange halen zijn verdriet uit en zwaaide wanhopig met armen en beenen, wat rood kon zijn in zijn gezichtje, wás rood, neen, erger dan rood, het helde naar paars.

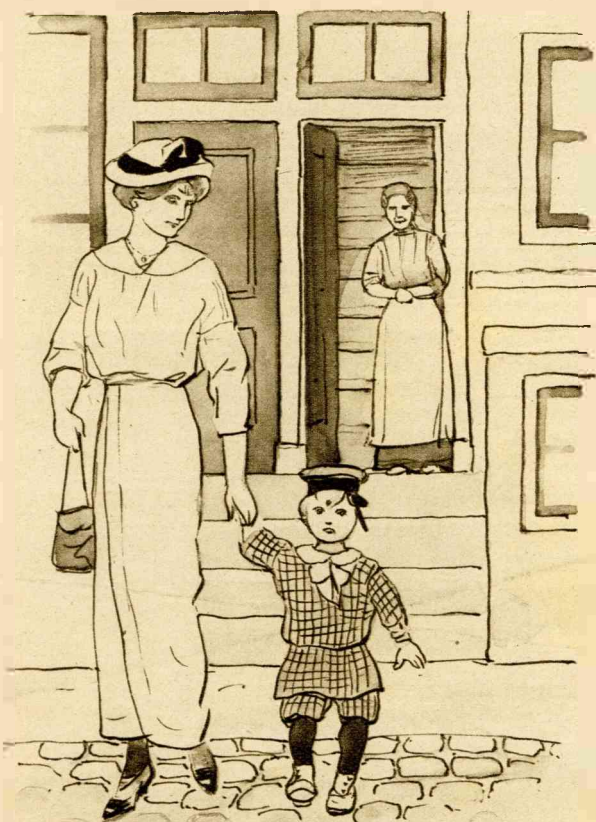
„Wat moet ik toch beginnen?" angstte Toos.

„Wel, het beste is dat u maar dadelijk weer teruggaat," antwoordde de mijnheer met den baard, „u zult toch weinig plezier van uw beschermeling hebben!"

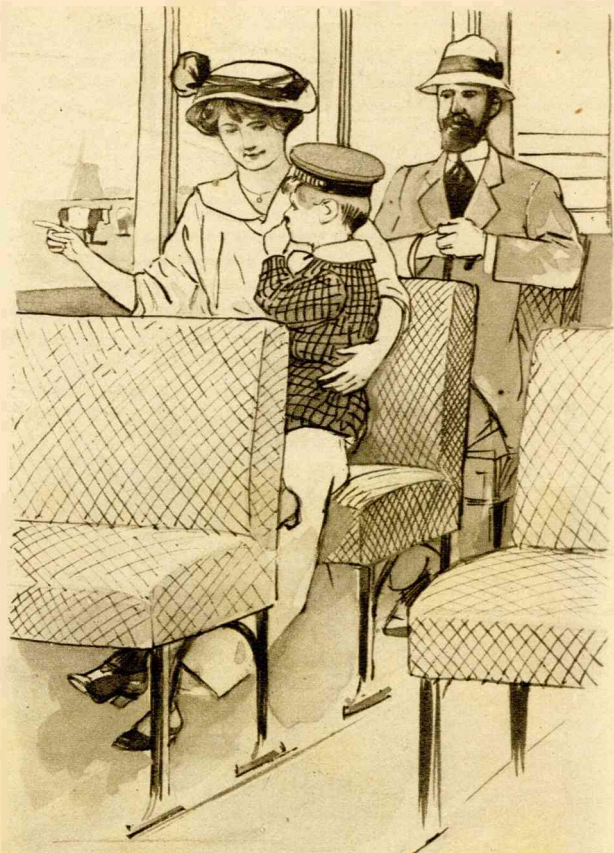
„Hoe houd ik het nog een uur uit!"

Toos' gezichtje zou een engel vermurwd hebben, laat staan een gewoon sterveling.

„Als ik u misschien van dienst kan zijn?" sprak de

Toos vertrok met haar protégé...

„Zoet zijn, Wimpie! Kijk eens naar de koetjes..."

vermurwde, „ik ben vandaag toch voor eigen genoeg uit en wil met plezier weer met u teruggaan!”

„Och néé!” weerde Toos af, inwendig verrukt over dit voorstel, „ik mag toch niet van u vergen dat u dezen mooien dag opoffert voor ons! Ik zal best met hem thuiskomen!”

„Onzin!” besliste de galante ridder, „ik zou het niet kunnen verantwoorden als ik zoo'n mooi jong meisje alleen met zoo'n bengel liet optobben!”

Alzoo gebeurde het dat Toos, Wimpie en hun beider beschermengel een half uur later weer op weg waren naar Amsterdam, bij welke gelegenheid Wimpie al zijn kruit in den vorm van tranen scheen verschoten te hebben: hij leunde tenminste met lodderige oogjes tegen Toos aan en gaf zijn beide metgezellen de gelegenheid tot een be hoorlijk doch niettemin bekoorlijk gesprek, waarbij Toos zich op haar liefst voordeed en de mijnheer met den baard gelijken tred met haar hield, een en ander met het gevolg dat beiden op 't einde der reis stil werden en Toos een niet meer te temperen gelaatswarmte had.

Met ouderwetsche hoffelijkheid hielp de vreemde Toos

„Dag Pa! dag Pa!” gilden de jongens...

en Wimpie op 't Spui uit de tram. Toen, juist als Toos met oogen vol blijde verwachting naar hem opkeek, klonk achter hen een soort Indianen-geschreeuw en twee jongens en een meisje, varieerend tusschen de 8 en 12 jaar, vlogen op den mijnheer met den baard aan, hingen om zijn hals en kusten hem, terwijl een elegant gekleede dame langzaam op het groepje toewandelde en Toos kwaadaardig aanblikte.

„Dag Pa! dag Pa!” gilden de jongens. „We zijn net met Ma uit Haarlem gekomen, in den bijwagen van dezelfde tram en u heeft ons lekker niet gezien!”

Toos voelde een zenuwachtige rilling over haar ruggegraat loopen; ze knikte flauwtjes tegen haar ridder, die met een diepen zwaai, doch met een koel-vormelijk gezicht, zijn hoed afnam en verdween met Wimpie in de Kalverstraat. En ze had niet verder te loopen dan tot den Heiligenweg om vast overtuigd te zijn, dat ze nóóit meer met Wimpie's en nóóit meer met mijnheeren met baarden uit wilde gaan.

8 Juni 1914.

JULIA FRANK.

OP HET VELD VAN EER GEVALLEN

LUIT.-KOLONEL THOMSON IN ALBANIË.

De tragiek van den oorlog kennen wij, Nederlanders in Europa, slechts van hooren zeggen. Gelukkig bleef het terrein, waarop de bloedige veldslagen geleverd werden, verre van onze grenzen.

Daarom schokt het ons nog sterker wanneer wij plotseling worden opgeschrikt door een bericht, dat ons meldt dat een der onzen als slachtoffer van den krijg stierf. Op het veld van eer gevallen.

Wij wisten het wel, toen onze officieren naar Albanië togen, dat zij zich een uiterst moeilijke taak op de schouders hadden gelegd, maar wij geloofden niet aan gevaar voor hun leven.

En nu is een der besten onder hen, Luit.-Kolonel L. W. J. K. Thomson gesneuveld. In zijn krachtig willen om het land, waaraan hij zijn energie had

gegeven, te dienen, sneuvelde hij, werkelijk als een held, op het veld van eer. Ons past een weemoedige hulde aan zijn nagedachtenis. Een blijk van innig medevoelen voor zijn weduwe en zijn dochter.

Doch ook het Vaderland verliest in hem een man van groote capaciteiten. Aan zulke mannen van de daad, die tegelijkertijd groote eigenschappen van hoofd en hart bezitten, heeft elke natie behoefte.

***

Onze afbeeldingen geven verschillende episoden uit de geschiedenis die zich in den laatsten tijd om en bij Durazzo afspeelde.

Boven links Luit.-Kolonel Thomson. Naast hem met den stroohoed op de door hem gearresteerde professor Chinigo, over welke arrestatie, zooals men weet, zooveel te doen is geweest. De foto bovenaan rechts geeft Vorst Wilhelm te paard, op weg om de troepen te gaan inspecteeren. Onze foto midden op

VORST WILHELM TE PAARD.

BEWAKING VAN DURAZZO.

de pagina geeft een beeld van de bewaking van Durazzo waar de staat van beleg was afgekondigd; de poorten werden bewaakt door Italiaansche en Oostenrijksche matrozen. De foto links onderaan geeft een aardig panorama van een gedeelte van het oorlogsveld en, zooals men op deze foto kan zien, is de bewaking nu niet zoo heel erg gemakkelijk.

Rechts onderaan geven wij van links naar rechts Derwisch Herma, den hoofdaanvoerder van de nationale partij; in het midden Nouri Bey, een van de nieuwe Albaneesche ministers; rechts den Italiaanschen professor Chinigo, die, zooals wij hierboven reeds memoreerden, door Luit.-Kolonel Thomson onder verdenking van spionnage was gearresteerd en eerst op ernstig aandringen van den Italiaanschen gezant werd losgelaten.

EEN PANORAMA IN ALBANIË.

DE VEELBESPROKEN PROF. CHINIGO (rechts).

Ros „Madame S. G. Hill”

of kippen- en duivenmest aanwenden, doch steeds in kleine hoeveelheid en dan liefst vermengd met compost. Ook voor eene bemesting met kunstmest is de roos zeer dankbaar. Kalk mag vooral niet ontbreken.

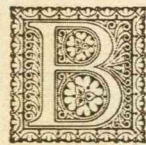
Roszen die alleen staan meste men zoo mogelijk in den herfst. Men verwijdere 50 cm. om den stam heen den grond en wel zoo diep, dat de wortels nog juist bedekt zijn en strooit in deze ondiepte den reeds te voren toebereiden mest, waarna men den uitgegraven grond er weer op strooit en alles flink aandrukt. In groepen staande stamroszen, die men gewoon is gedurende den winter naar den grond te buigen en van een winterdek te voorzien, bemeste men liever in het voorjaar, zoodra ze weer ontdekt zijn. Jonge groepen kan men op dezelfde wijze bemesten als alleenstaande stamroszen maar bij oudere groepen, die hare wortels reeds overal in den grond verspreid hebben, ga men liever als volgt te werk: Van het eerste gedeelte dat men bemesten wil verwijdere men den bovengrond tot bijna op de wortels, strooit in die afgraving den mest en bedekke dien met van een volgend gedeelte afgegraven grond. Op deze wijze ga men voort tot de geheele rozengroep bemest is. Op het laatst afgegraven gedeelte wordt dan de grond gestrooid dien men van het eerste gedeelte heeft verwijderd. Zodoende wordt de mest beter verdeeld en overal even diep door den grond verspreid.

Men zij vooral zeer voorzichtig met het gebruik van de spade opdat de wortels der rozen niet beschadigd worden. Zou men per ongeluk een hoofdwortel afstooten, dan zou de roos zeker onherroepelijk verloren zijn. Willen we echter onze rozen steeds in goede conditie houden en in groeikracht doen toenemen, dan mogen we ons met deze hoofdbemesting niet tevreden stellen, maar moeten deze gedurende de geheele groeiperiode van tijd tot tijd herhalen, voornamelijk dan, wanneer zich de bloemknoppen ontwikkelen en dan nog eens na den eersten bloei, voordat de zomerscheuten zich ontwikkelen. Voor deze bemestingen neme men dan vloeimest. Van te voren maakt men den grond een weinig los, opdat water en mest terstond in den grond kunnen doordringen. Door bij elke stamroos een klein kuiltje in den grond te maken, voorkomt men dat er iets wegvloeit. Men vult die kuiltjes dan weer met aarde aan ter voorkoming van verdamping, waardoor dan de uitwerking eene duurzame is. Een voornaam punt, waarmede elke rozenkweeker en rozenliefhebber rekening moet houden, is wel dat de grond, waaraan hij zijne rozen toevertrouwt, vrij is van boomwortels. Zulks is zeer zeker niet het geval in de naaste omgeving van groote boomen die hunne wortels in alle richtingen verspreid hebben. Daarom geen rozen geplant bij groote boomen. Men geve ze liever een geheel vrije standplaats en plante in hare nabijheid slechts weinig en zwakke wortels makende zomerplanten. Mocht het zijn dat we juist onder hoog opgaande, groote boomen een rozenroepje of rozenpriëltje zouden wenschen aan te leggen, dan zijn we genoodzaakt zulk een standplaats niet alleen diep uit te graven en de hinderende boomwortels af te steken, maar ook te zorgen, dat de zeer spoedig weer aangroeiende boomwortels ook op den duur onze rozen, ten minste voorloopig, niet meer kunnen schaden. In de uitgegraven ruimte brenge men dus dicht aaneengesloten planken die deze van alle zijden geheel afsluiten, zoodat er geen boomwortels meer in kunnen doordringen. Dan vult men die ruimte weer met aarde aan. Zodoende zullen de boomwortels wel een soort vilt achter de planken veroorzaken, maar niet gemakkelijk in den rozenkuil doordringen. Wat is nu wel de beste onderlaag, waarop onze rozen moeten worden veredeld? Daarover zijn de geleerden en ook de ongeleerden het nog weinig eens. De meesten houden daarvoor echter de Honds- of Bottelroos (Rosa canina) wel het best geschikt.

Apeldoorn, Juni 1914.

R. TEPE.

Roszen.

Bestaat er wel een bloem die ten allen tijde zoozeer de lieveling van den mensch is geweest en het nu nog is, als de Roos? Neen voorzeker. Evenmin bestaat er ook eene cultuur waarop zich de mensch met meer energie en kunstzin heeft toegelegd dan de rozencultuur, want het is hem gelukt deze fraaiste aller bloemen te kweeken in bewonderenswaardige menigvuldigheid zoowel van grootte en vorm als van kleur, zoodat het ons niet mag verwonderen dat de roos, vooral in de laatste jaren, hare hoogste zegeprelen gevierd heeft en hare verbreiding enorm is. Niet alleen bij koningen en vorsten die haar in hunne lusthoven en parken veelvuldig hebben aangeplant, niet alleen in de parken en tuinen van steden en dorpen, maar ook in de tuintjes der meest eenvoudige menschen treft men haar aan. Met geringe kosten, meestal zonder eenige kosten, weten deze zich de onderlagen, waarop de edelroos veredeld moet worden, te verschaffen en eene door hen zelf veredelde roos schenkt hun wellicht nog meer genot, dan de reeds kant en klaar gemaakte veredelingen der kwekers.

Willen we echter werkelijk genot van haar hebben, zal ze een sieraad van onze tuinen zijn, dan mag er niets aan hare verzorging ontbreken. Zooals elke bloem, wil zij aan onze verwachtingen voldoen, eene haar toekomende bijzondere behandeling vereischt, zoo is dit niet het minst met de roos het geval. Het kweeken van rozen, willen wij er werkelijk een voortdurend genot van hebben, verlangt onze bijzondere zorg. Al stelt zich de roos, vooral als ze veredeld is op de Honds- of Bottelroos (Rosa canina), die wij haast overal in elken grond in het wild aantreffen, met elken grond vrijwel tevreden, toch teelt de roos niet steeds even goed op elken grond. Eene voedzame, diep losgemaakte klei- of leemgrond is boven elke andere grondsoort te verkiezen. In tuinen waar deze aanwezig is, zorge men ervoor dat de voor de rozen bestemde standplaats flink diep wordt omgespit en vermengd wordt met zand en kalkpuin. Bij een goede, zorgvuldige bewerking zullen in dezen grond alle rozen welig tieren. Zandgrond is gewoonlijk veel te licht en er ontbreken de noodige voedingsstoffen in. Dezen kan men verbeteren door vermenging met verweerde klei en door eene doelmatige bemesting met stalmest of compost. Natte, koude gronden, die voor geen enkele roos deugen, kunnen veel verbeterd worden door toepassing van drainage en het laten doorvriezen en verweeren van den uitgegraven grond, waarna men ook dezen vermengt met kalkpuin of nog beter met kalkmergel, asch, compost en anderen mest. Voordat zulk een grond met rozen beplant wordt, is eene meerjarige, diepe bewerking ervan zeer aan te bevelen. Vooral houtasch komt hier voor grondverbetering in aanmerking, maar ook steenkolenasch is uitstekend, zoowel voor bemesting als voor verbetering van den grond. Ook veengrond vermeng men met genoemde stoffen. Men zorge er echter steeds voor, dat die vermenging zorgvuldig en degelijk geschiedt. Daarom is het zeer aan te raden met deze grondbemesting niet te kort voor de plaatsing der rozen te beginnen, maar een en ander reeds gedurende de wintermaanden in orde te maken. De beste mest voor rozen is wel flink verteerde koemest. Deze vereenigt alle eigenschappen in zich, die men van een goeden rozenmest verlangt, namelijk het totstandbrengen van de juiste, voor de roos noodige, voedingsstoffen en tevens losmaking en verwarming van den grond. In plaats van koemest mag men echter ook wel beer

Ros „Belle Eijonnaise”

(foto's Tepe)

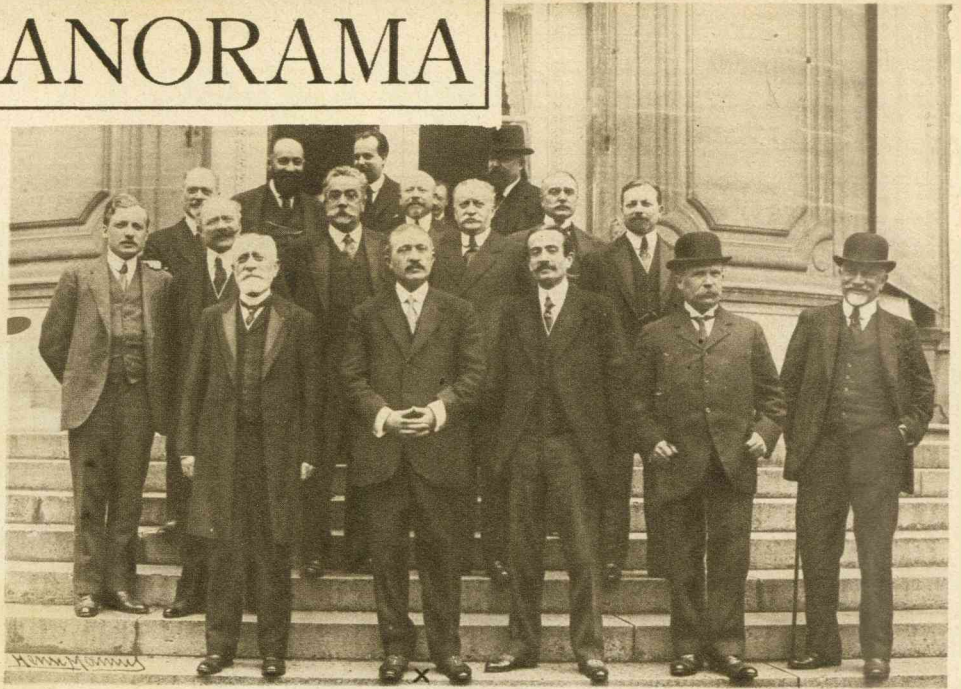

WERELD-PANORAMA

HET PERSCONGRES TE KOPENHAGEN.

De vorige week is te Kopenhagen het 16e Internationale Perscongres gehouden, waarbij de voornaamste bladen van de wereld vertegenwoordigd waren. Hierboven een foto van de deelnemers in de feestzaal. (foto Ferslew & Co.)

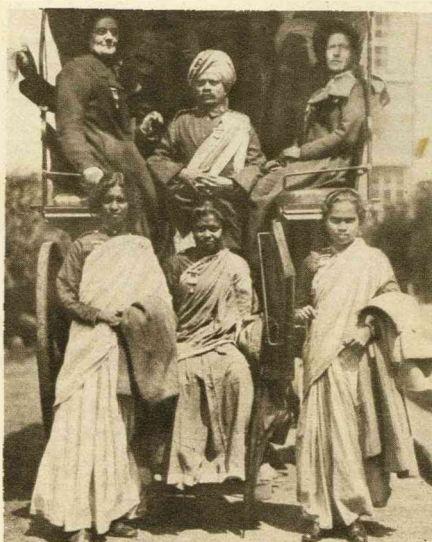
HET NIEUWE FRANSCH MINISTERIE.

Evenals in ons vorig nummer moeten wij ook in dit nummer een nieuw Fransch ministerie opnemen. Nadat het aanblijven van het ministerie Ribot onmogelijk was gemaakt is het den staatsman Viviani (x) gelukt een nieuwe samenstelling te verkrijgen. (foto Henri Manuel).

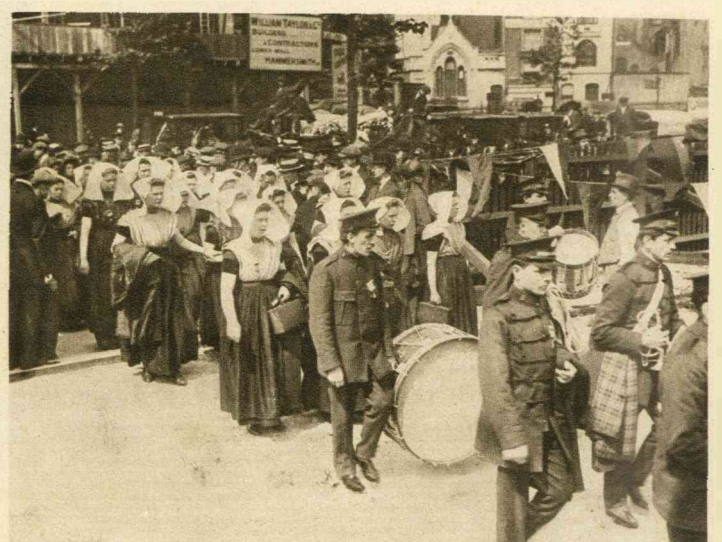
DE INDIANEN VAN WHITE CITY.

De Indianen, die op het oogenblik in White City (Londen) vertoeven, hebben een bezoek gebracht aan het graf van het in Juni 1892 overleden Sioux-Indianen opperhoofd „Lone Wolf”. Wij brengen hierboven het oogenblik in beeld, dat zij zich aan het graf bevinden. (foto Newspaper Ill.)

HET CONGRES VAN HET HEILSLEGER TE LONDEN.

Den 11en Juni is te Londen het congres begonnen van het Heilsleger, welk congres wordt bijgewoond door afgevaardigden uit alle werelddelen. (Zooals bekend is zijn bij de ramp van de Empress of Ireland verscheidene deelnemers omgekomen). Wij geven hierboven een tweetal foto's van Newspaper Ill. van enkele groepen congressisten: links de afgevaardigden van Denemarken, rechts die van Ceylon.

Mgr. ADOLPHE BERTRAM, Bisschop van Hildesheim, is benoemd tot opvolger van Kardinaal Kopp, als Aartsbisschop van Breslau.

DE GROOTHERTOEG V. MECKLENB. STRELITZ. † In den ouderdom van 66 jaar is de vorige week Groothertog Adolph Frederik van Mecklenburg Strelitz overleden. Hij zal in de regeering worden opgevolgd door zijn 32-jarigen zoon, die denzelfden naam draagt. Links de overleden Groothertog, rechts de troonopvolger. (foto's C. Bieber).

EEN VORSTELIJK ENGAGEMENT.

Er wordt melding gemaakt van de verlovings van Prins Alexander van Battenberg, den broeder van de Koningin van Spanje, met Gravin Zia Torbi, de dochter van den Grootvorst Michael. Hierboven de portretten van de verloofden. (foto's Newspaper Ill.)

HULDE AAN MARCONI.

Door den Hertog v. Connaught is aan den uitvinder v. d. draadloze telegraphie de Albert-medaille uitgereikt. Dit is een zeer hoog eerbewijs. Hierboven het portret van den heer Marconi.

DE GRONDINSTORTINGEN TE PARIJS.

Vermoedelijk tengevolge van den hevigen regenval hebben te Parijs wederom grondinstortingen plaats gehad, ditmaal van zeer ernstigen aard. Ongelukkigerwijze toch zijn menschen mede in de diepte verdwenen. Er zijn reeds enkele lijken gevonden, doch in verband met de voorwerpen die gevonden zijn, vermoedt men, dat er nog meer personen zijn verongelukt, wier lijken evenwel door het grondwater zouden zijn meegesleurd. Hierboven twee foto's van de aangerichte verwoesting.

Het Artisten-Sportfeest in het Stadion te Amsterdam

(Zie ook de foto's in ons vorig nummer)

(Foto's Bern. F. Silers)

et leven is vol wreed sarcasme. Jaren werk je om de kunst hoog te houden, om alle mogelijke en onmogelijke rollen in het licht van deschoonste werkelijkheid tot leven te brengen, moet je sjouwen en trekken, dagen in treinen doorbrengen, om des avonds drie uur voor 'n niet al te talrijk publiek je diepste en grootste gaven te offeren op 't altaar van de tooneelspeelkunst, en nauwelijks ga je buiten je boekje, beweeg je je op 'n terrein, dat je alleen geadopteerd hebt, om eens 'n buitennissigheidje te hebben, eens ongegeneerd dol te kunnen wezen, of half Amsterdam loopt uit, om je krankzinnig te zien doen, lacht zich kinderstuipjes en bezorgt je 'n „uitverkocht huis”.

Mensen, die je nooit of te nimmer met een zweep naar den schouwburg zoudt krijgen, die alleen wel eens naar de Frascati gaan, omdat je er rooken mag, of naar den Stadsschouwburg, omdat het licht zoo laag wordt gedraaid en het er zoo rustig is na het eten — je hoort er nooit 'n onvertogen woord — hebben zich nu opgemaakt om op te gaan naar het Stadion, waarvan ze tot dusver alleen de torens kenden, om er het schouwspel bij te wonen van menschen, van wie ze nooit anders dan lezen, die ze niet kenden dan uit de beschrijvingen van Barbarossa, of door 'n ingezonden stuk van Heijermans. Menschen, die laag neerzien op populariteit, kunnen voor 't eerst nu eens 'n zuur gezicht zetten, bij het lezen van het recette-bedrag. Ik

Mevr. Erfmann-Sasbach (links) en Mevr. Lobo-Braakensiek als programma-verkoopsters.

tijd; die kennen „Swiep”, die kennen „Gim”, die kennen „Brond”; ze kennen, met ze dwepen, ze adoreeren, 's avonds van achten tot elven, en wie weet hoe lang daarna nog. Heele families van ma's en tante's en dochters, vinden het Fransche „chanson admirable” en den vertolker van het Levenslied van beminnelijken eenvoud; staren zich star, als 'ie 's avonds in Americain wat eten komt, en buigen zich de nek krom, om 'm nog eens na te zien als 'ie weggaat.

Met eerbied zien ze tegen Gimberg op, als hij statig door de zalen van Trianon stapt, en voor Brondgeest hebben ze de beminnelijke nieuwsgierigheid voor het genie.

En nu waarachtig dalen al die groote geesten van het tooneelaltaar af, verwaardigen ze zich zich den volke van nabij te vertoonen, klimmen op 'n paard of op 'n fiets, net als andere menschen, en geven zich van 'n geheel nieuwen kant te bekijken.

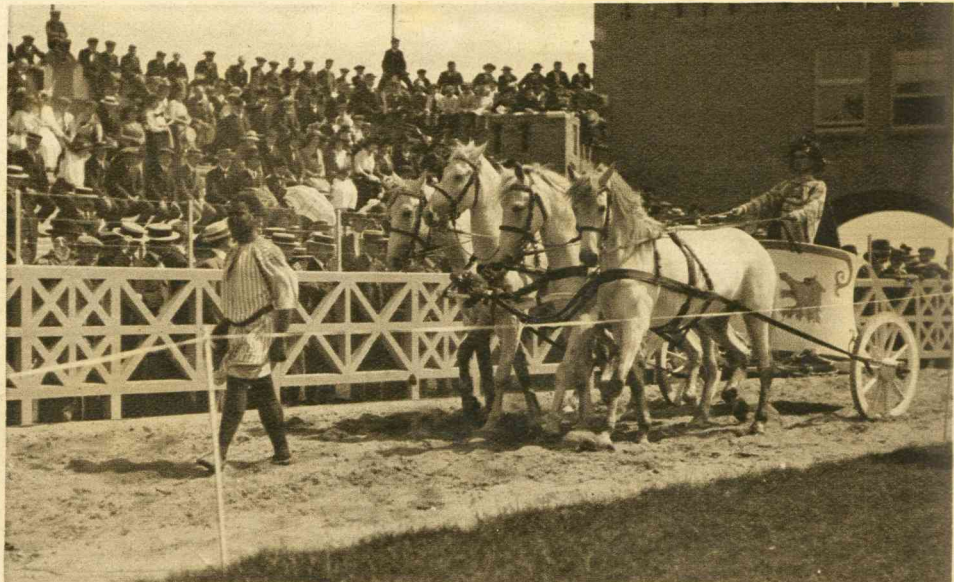
Vaak is, door geringere feiten, grootere populariteit geschaad: je afgod in 'n zwembroekje, op 'n fiets, of zelfs gewoon al, omgeven door vrouw en talrijk kroost, — de bewijzen ervan zijn er — daartegen zijn weinig adoratie's bestand. Op 'n paard, dat gaat nog; en ik meen dan ook dat het daaraan toe te schrijven is, dat er zooveel

liefhebbers onder de hooge oomes in de kunst voor de hippische sport waren.

Maar 'k moet zeggen, ze hebben 't er kranig afgebracht. Ze hebben, klein

De hooge hoeden worden weggebracht door de lakeien.

Nero (Henri Brondgeest) op den Zegewagen.

stel zelfs voor het geven van sportfeesten in dezen vorm aan te bevelen aan alle lichamen, die wat populariteit noodig hebben. De Tweede Kamer kon bijvoorbeeld best wat gebruiken. En ik ben overtuigd, dat 'n Tweede-Kamer-Sportfeest bijzonder gunstig wezen zou voor de nog steeds niet groote populariteit van dit lichaam en de meeste leden zouden zeker er hun kiezers 'n groot plezier mee doen. Een voetbalmatch van rechts tegen links, ... enfin, ik laat de ontwikkeling van het idee aan de heeren zelf over. In ieder geval heeft het artiesten-sportfeest 'n succès fou gehad. Hoe wil het anders? Stel je voor: daar heb je — ik noem maar, wie me 't eerst in de gedachte komt — Pisuisse, Gimberg, Henri Brondgeest, Jan Musch, Lobo, Morriën, Nico de Jong, Willem van de Veer, Kiehl, van Gasteren, en wie weet nog meer, verder van de dames: Caro van Dommelen, Jo Tourniaire, Mevrouw Lobo-Braakensiek, ... allemaal dames en heeren, die met de honderd anderen om zich, allemaal zich verheugen in 'n kring of kringetje geestdriftige bewonderaars of bewonderaarsters van allerlei stand en leef-

en groot in roem, de handen ineen geslagen en in alles zóó broederlijk samengewerkt, dat zoowel het hors d'oeuvre als de plats-de-resistance van het sportief-komisch-diner, in alle opzichten geslaagd mogen heeten.

Dat begon met den intocht van Caesar, die „met z'n vrouwen en gevolg, waaronder Egyptenaren, Nubiërs, Gladiatoren en buitgemaakte vrouwen, krijgslieden, slaven enz. optrekt ter Arena”, zooals het in het programma heette.

Henri Brondgeest was Nero; Caro van Dommelen Poppea en Octavia werd door Jo Tourniaire voorgesteld, die op de renwagens, tusschen groepen soldaten te paard en te voet, tusschen senatoren en priesters en praetorianen, ten kampstrijd reden. De bonte groepen, het schitteren der wapenrustingen, het wit van de vrouwengewaden, de paarden, de wagens, binnen de omlijsting van het Stadion, bont en dicht bevolkt als 'n in bloei staand bloemenveld en even kleurig, bood 'n werkelijk schitterend schouwspel, dat een daverend applaus uitlokte van het opgetogen publiek.

De wagenrennen daaraanvolgend waren

Louis Bouwmeester in gesprek met Jan Musch. (Snapshot achter de coulissen).

EEN ONVERGETELIJK OOGENBLIK: LOUIS BOUWMEESTER GEEFT DEN AFTRAP.

het slot van dit werkelijk monumentaal begin. Ik heb me afgevraagd, toen dat alles zoo prachtig was, waarom of er geen directie's waren. Was dit niet een bijster goede gelegenheid geweest om in de aanwezige door hen geëngageerde krachten wat nieuwe talenten te ontdekken? Een goed directeur heeft alles nodig en kan alles gebruiken. Waarom de zomer-voorstellingen voortaan niet in het Stadion gehouden, afgewisseld door een wedloop, een hardrijderij of een concours-hippique?

Na de rennen volgden wielervedstrijden op alle mogelijke karretjes, in costuum, door dames en heeren; een vroolijk nummer waar heele familie's zich

werd zelfs 'n goaltje gefokt, bij welk roemruchtig feit onmiddellijk 'n stel postduiven werd opgelaten, met 'n ernst van belangrijkheid, die daverende lachsalvo's verwekte. Na de pauze kwamen de elftallen gecostumeerd en werd het meer een dwaze mop, dan, na eerst een geestige charge, ving ten slotte 'n als juffrouw gekleed speler den bal onder z'n rokken op en draafde er mee naar het doel.

Zie je, dat is het. Je moet humor hebben, gevoel voor dwaasheid, om goed dwaas te kunnen doen. Je moet dwaas kunnen zijn met overtuiging, zooals je ernstig kunt zijn met overtuiging. Dat is de dwaasheid, die aansteekt, zoodat je

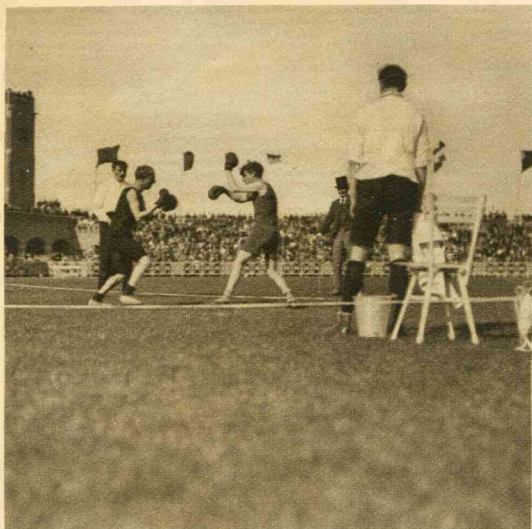

Tooneelfiguren te paard.

een aap traptten, en menig costuum van z'n charme moest inboeten. Daarna tooneelfiguren te paard waarbij Coriolanus-Pisuisse een degelijken ernst ten toon spreidde en Morriën van de Don Quichotte zijn type gecreëerd had, dat mij van heel den bonten stoet, met z'n vriend Sancho Pancha, het best is bijgebleven. De voetbalwedstrijd, die

Den verschillenden dames worden wenken gegeven door Mevrouw Caro van Dommelen.

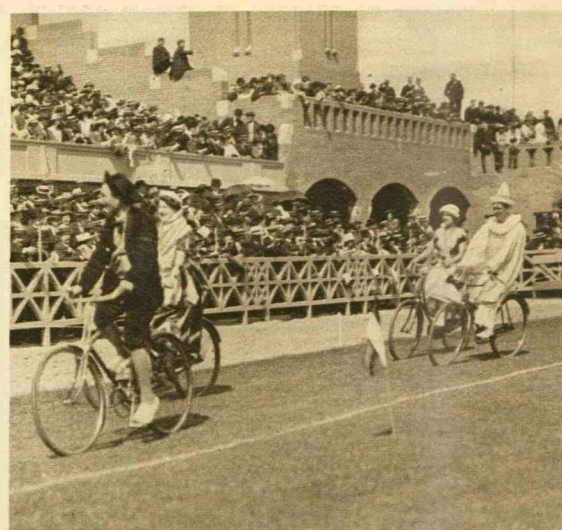

De bokswedstrijd, die veel bijval vond.

toen volgde, waarbij de beide met alleen als onderscheid witte en zwarte voetbalbroekjes aan, vormde een waardig pièce de milieu van het programma. Onvergelijkelijk komisch was hun uiterste correctheid. Vier keurige lakeien kwamen, nadat de elftallen door den heer Louis Bouwmeester waren toegesproken en 't spel beginnen zou, de hooge hoeden ophalen, waarna de bal op 'n gouden schaal werd opgebracht. Bij het spel zelf lachte je tranen, en ik heb nog nooit zóó gek om 'n bal heen zien schuiven en zulke dwaze buitelingen zien maken, als door deze heeren in rok. Er

geest en Jo Tourniaire, gedurfd en kranig door Caro van Dommelen, Pisuisse, Bouma, Gimberg, Tourniaire en vele anderen, wat met het monumentale van het openingsnummer des Pudels Kern vormde. Laten we hopen ten slotte, dat dit dwaze en kleurige feest, dat ons alleraard van emotie's gaf, niet voor éénmaal gevierd werd. We hebben behoefte aan lachen en aan enthousiasme beide. Dat hebben ons de artisten met hun sportfeest gegeven. En dat mogen ze zeker nog eens doen, want „springen en lachen zijn ons recht” heeft Erasmus gezegd, en ik geloof dat we 't soms vergeten zijn.

TOM SCHILPEROORT.

De gecostumeerde wielervedstrijd.

schokschoudert van 't lachen en je je wonderlijk opgelucht voelt na het zien van zooveel dwaasheid. En dat hebben de deelnemers aan het artisten-sportfeest bereikt. Het was spontaan, en écht. L'éloge de la folie!, die werd er vaak welsprekend verkondigd. Daarnaast werd schitterend paard gereden door Brond-

„Haan” en „Ooievaar” hebben het publiek zeer vermaakt.

De Rijksskweekschool voor Vroedvrouwen te Rotterdam

Dr. K. DE SNOO,
Directeur der Rijksskweekschool.

De Rijksskweekschool voor Vroedvrouwen, reeds in Maart verplaatst van de te klein en door de omgeving ongeschikt geworden localiteiten aan de Raampoortstraat naar de Henegouwerlaan is 22 Juni officieel in gebruik genomen. Daarmee is in een der rustige woonwijken van het overigens zoo drukke R'dam een inrichting geopend waarvan direct, maar vooral indirect een groote invloed zal uitgaan op de volksgezondheid. De bedoeling toch der kweekschool is een tweeledige. Zij geeft aan den eenen kant gelegenheid aan behoeftige en ziekelijke vrouwen om in een geschikte en absoluut betrouwbare inrichting hun kind ter wereld te brengen. Zij geeft aan den anderen kant daarvoor studiemateriaal voor de leerlingen-vroedvrouw om naast de lessen praktische ervaring op te doen voor de zoo buitengewoon belangrijke taak waarvoor zij

later zelfstandig komen te staan. De belangrijkheid van de taak der vroedvrouwen is geen uitvloeisel der moderne wetenschap.

Reeds in 1717 bestond er een ordonnantie dat slechts zij bevoegd waren de verloskunde uit te oefenen, die ten overstaan van Lector Anatomicus, stadsdoctoren en hoofdluiden van het Chirurgijnsgilde voldoende blijken van kennis hadden gegeven. Er waren toen zelfs reeds goede leerboeken n.l. „De Dageraet der Vroedvrouwen” en „Manuale Operatiën”. De eerste officieele verplegingsinrichting ontstond voor ons land te Utrecht in 1777, terwijl Rotterdam in 1827 een Geneeskundige School kreeg ten doel hebbende te „voorzien in de behoefte welke zich ten opzichte der geneeskundige hulp van heelmeeesters en vroedvrouwen in eenige provinciën, bijzonder ten plattelande, doet gevoelen en willende op een doelmatige wijze het onderwijs regelen tot aankweken van heelmeeesters en vroedvrouwen”.

Een officieele Rijksskweekschool ontstond daaruit echter eerst in 1882 onder Dr. J. Vroesom de Haan, die als pionier op dit gebied gelden kan en zich met enorm veel toewijding aan zijn taak te geven wist.

Zijn opvolger Dr. Bitter bleef van 1906 tot 1911, waarna Dr. K. de Snoo de leiding der Rijksskweekschool overnam.

Het is onder Dr. de Snoo dat de voorbereidingen tot verbeteringen tot een resultaat zijn gekomen en er een inrichting is verzezen die als model gelden kan op dit gebied, waartoe de ervaring van den leider zooveel mogelijk den weg gewezen heeft.

Het valt buiten ons bestek om de inrichting van het geheele gebouw weer te geven.

We moeten ons bepalen tot de hoofdzak.

Dan is het allereerst de praktische indeeling van het reusachtige gebouw (70 meter breed en twee vleugels van 37 meter lengte!) welke opvalt.

De hoefijzervorm maakte het mogelijk dat het zuiver huishoudelijk gedeelte geheel gescheiden bleef van de kraaminrichting. De rust in den rechtervleugel, waarin zich het schoollokaal bevindt, is daardoor verzekerd, terwijl het dienstpersoneel verre blijft van alles wat tot de kraaminrichting behoort.

Een ander voordeel van dien bouwvorm is dat bijna alle kamers uitzien op den

HET PAS GEOPENDE FRAAIE GEBOUW.

tuin. En dat is zoowel voor de leerlingen als voor de aanstaande moeders, die in stille afwachting zijn, soms dagen lang, van de groote gebeurtenis, een vriendelijk uitzicht.

Naar vriendelijk aspect is ook gestreefd in de kraamzalen. Zacht-grijs is er de kleur der wanden, is ook de tint der ledikanten, die, zonder gordijnen, aaneengerijgd staan, elk met een wiegje, waarom wel een gordijn sluit aan het voeteneind.

Zoo'n beetje vriendelijkheid doet den veelal jongen moeders, grootendeels voortkomende uit de volkslagen der maatschappij en grootendeels ook moeder wordend in sinistere, verlaten omstandigheden, zoo goed.

Er zijn nog tal van kamers en zalen in de inrichting met bepaalde doeleinden.

We releveeren daarvan de model operatiekamer en de couveuse-kamer, waar tal van kleintjes met bijzondere zorg in het leven gehouden worden in een serie centraal verwarmde couveuses.

Toen we er waren was er o.a. een klein stakkertje van nauwelijks 1 K.G.!

Warmwater-geleiding, steriliseer-inrichtingen en desinfectie-installaties zijn door de geheele inrichting aangebracht.

In een der kelders is o.a. een melksterilisator waarin acht en veertig flesschen van een liter gepasteuriseerd kunnen worden.

Ofschoon cijfers in dit verband niet op belangrjheid wijzen, willen we niet onvermeld laten, dat er sinds 1882 ruim 440 leerlingen tot vroedvrouw bevorderd werden en dat momenteel de inrichting 31 leerlingen telt.

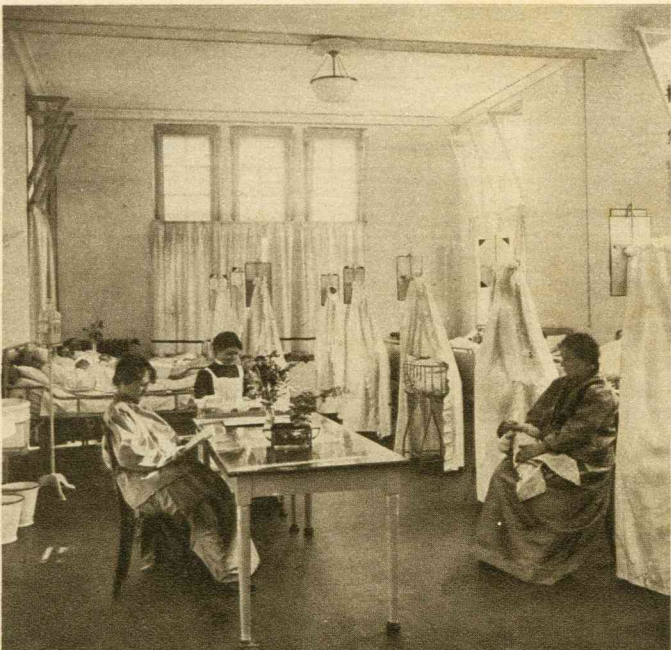
De werkstad Rotterdam, die oogenschijnlijk alleen voor den handel leeft, heeft er een humanitaire inrichting meer door verkregen.

V.

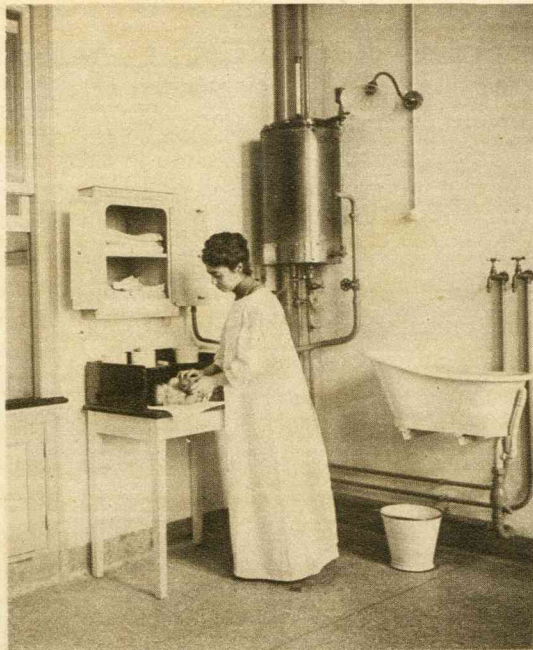

EEN VERPLEEGDE IN DE COUVEUSE.

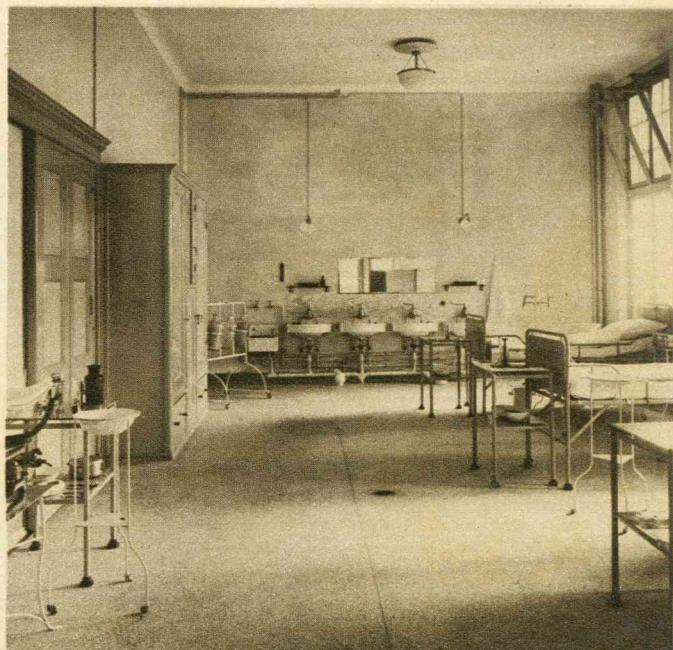
Wij geven den koopers van onze losse nummers in overweging zich op ons blad te abonneeren, daar zij dan alle nummers direct na verschijning thuisbezorgd krijgen en zij er dus verzekerd van zijn op het eind van het jaar alle afleveringen te bezitten.

EEN KIJKJE IN DE KRAAMZAAL.

DE EERSTE ZORG VOOR DE KLEINE
IN DE MODELINRICHTING.

EEN KIJKJE IN DE VERLOSKAMER.

EEN MOOI PLEKJE VLAK BIJ 's-GRAVENHAGE

Wij geven hierboven een foto, vervaardigd door den heer Ch. Schouten, van een zeldzaam prachtig zomergezicht aan de Loosduinsche Vaart vlak bij de gemeente 's-Gravenhage. Zij het dan ook dat de indruk van het geheel door het bebouwen eenigszins verloren is gegaan, in elk geval is er toch nog een mooi brok natuur overgebleven.

De Zigeunerin.

Hoe twee dappere soldaten door een mooie vrouw verschalkt werden — en van het geheim dat zij met een van beiden had. Door Kapitein Oswald Dallas. (Slot)

Op hetzelfde oogenblik wierp een der lichtblauwe jagers zich tusschen de strijdenden en pareerde den stoot, terwijl een ander op hetzelfde oogenblik de teugels van de Lisle's paard greep. De strijd was gestreden; op de lippen bijtend, reikte de Lisle den Franschen officier het gevest van zijn degen toe.

De laatste stak het zijne in de scheede. Toen sloeg hij aan.

„Behoudt uw zwaard, monsieur,” sprak hij hoffelijk, terwijl een flauwe glimlach om zijn lippen speelde. „Wat moet ge onbezonnen zijn, om ons op die wijze aan te vallen,” voegde hij er aan toe. „Ge moet toch wel opgemerkt hebben hoe groot de overmacht was.”

„Engelsche cavalerie kijkt daar niet naar,” antwoordde de Lisle.

„Alle duivels! Ge dacht er toch niet aan ons te verslaan?”

De jongeling haalde zijn schouders op. „Mag ik zoo vrij zijn te vragen aan wien ik de eer heb mij over te geven?” vroeg hij.

„Aan kolonel Latour van het 7e regiment der bereden jagers,” antwoordde de Franschman met een buiging. „En wie zijt gij, monsieur?”

„De Lisle, 2e luitenant bij het 16e regiment lichte dragonders.”

De kolonel stak hem de hand toe.

„Ik maak u mijn compliment over uw moed, monsieur de Lisle,” sprak hij met lachend oog. „Wat uw beleid betreft.... wel.... ge zijt jong....”

De Lisle bloosde sterk.

„Ik ben uw gevangene, kolonel,” zeide hij, „maar dat geeft u nog geen recht mijn gedrag te beoordeelen. Ik verzeker u, indien wij elkaar onder andere omstandigheden nog eens ontmoeten, ik niettegenstaande mijn jeugd....”

„Het lag niet in mijn bedoeling u te krenken,” antwoordde de Franschman kalm, „en wat betreft mijn gevangene te wezen, ik verzeker u, dat dit tegen mijn wil is, te meer daar mij zulks voor het oogenblik het genoegen beneemt u te ontmoeten onder omstandigheden die, te oordeelen naar wat zooveel geschiedde, U groote voldoening zouden schenken.

„Ik hoop, dat dit genoegen slechts tot later uitgesteld zal zijn, kolonel, sprak de Lisle koeltjes.

„Dat hoop ik ook,” antwoordde de Franschman nog steeds glimlachende.

Hij gaf bevel dat een deel zijner manschappen de gewonden zou verzorgen. De overigen stelde hij op en beval dat zij den weg, dien zij afgekomen waren, weer terug zouden gaan. Even voorbij de bocht stond een reiswagen, waar kolonel Latour heenreed en aansloeg. Een gelaat vertoonde zich. Luitenant de Lisle slaakte een kreet. Hoe ongelooflijk het ook mocht schijnen, hij was overtuigd, dat dit 't gezicht was van het meisje, dat hij in het wijnhuis ontmoet had. Hoewel hij zijn oogen haast niet kon gelooven, zou hij er een eed op kunnen doen; nog zulk een mooi gezichtje was er in heel Spanje niet te vinden! Na eenige woorden gewisseld te hebben, sloeg de Franschman opnieuw aan en marcheerde men verder. De soldaten beklommen een steile helling, en reden vervolgens de binnenplaats van het kasteel op en hielden

daar halt. De kolonel riep een officier beneden den rang van kapitein bij zich.

„Luitenant Marcheaux,” zeide hij, „draag zorg voor dezen Engelschen officier. Wees zoo goed hem met de grootste voorkomendheid te behandelen, niettegenstaande hij in verzekerde bewaring is. — Monsieur de Lisle, het spijt mij dat onze kennismaking van zoo korten duur is, maar dat zijn de kansen van den oorlog.”

De officier riep eenige manschappen en de Lisle werd het kasteel binnengeleid, de trap op en een lange gang door. Aan 't eind werd een deur opengeworpen en bevond hij zich in een torenkamertje met een smal raam in den hoek, waaruit hij op de binnenplaats kon zien, waar de Fransche soldaten nu bij hun paarden stonden. Hij mat den afstand met 't oog; hij was minstens 50 Meter boven de binnenplaats; ontvluchting door 't raam was dus onmogelijk. Daarna keek hij het vertrek rond, dat — hoewel klein — niet ongeriefelijk was. In een der hoeken stond een bed, verder een tafel en eenige stoelen.

„Ik zal zorgen, dat men u wat voedsel zendt,” zei de Fransche officier, terwijl hij zich omkeerde en de kamer uitging.

De Lisle hoorde, hoe de sleutel in het slot werd omgedraaid en de schildwacht regelmatig op en neer liep. Toen hij uit het raam keek, zag hij hoe de zware reiswagen de binnenplaats opreed en in de schaduw van het kasteel verdween. Bijna onmiddellijk daarna hoorde hij het bevel aan de soldaten geven om op te stijgen, gevolgd door hoefgeklatter toen zij den heuvel afreden. De Lisle haalde zijn schouders op en deed zijn zwaard en sabeltas af. Toen wierp hij zich op het bed. Eenigen tijd daarna bracht een der soldaten die hem begeleid had, een blad binnen waarop wit brood, kaas van geitenmelk gemaakt en een flesch wijn. De man zette het op de tafel, ging weg en sloot de deur weer achter zich dicht. De gevangenschap benam de Lisle zijn eetlust niet! Toen hij het avondmaal verorberd had, ging hij weer op zijn bed liggen en sliep onmiddellijk in. Met schrik werd hij wakker en wreef zijn oogen uit. Het duurde eenige oogenblikken alvorens hij zich kon herinneren waar hij was. Een onderdrukt gegichel deed hem oprijzen en verbaasd rondzien. De kamerdeur stond open en in de omlijsting daarvan stond het meisje uit de posade met vroolijk lachende oogen op den drempel. Zij had het korte rokje en groen fluweelen jakje nog aan, maar haar hoofd was onbedekt en haar ravenzwarte lokken hingen tot over haar middel.

„Goeden morgen, senor Engelschman,” sprak zij met een zedig lachje, hoewel haar oogen van gultigheid straalden.

De Lisle sprong op en stond in een oogenblik voor haar. „Gij hier?” zeide hij. Hij herinnerde zich het gezicht aan het portier van het rijtuig en was verbijsterd. Wat een ongerijmdheid voor een rondtrekkende zigeunerin om in zulk een voertuig te reizen en dan door een kolonel van de Fransche cavalerie gesalueerd te worden! Het duizelde hem! En hoe had zij den schildwacht kunnen bewegen om haar door te laten?

„Ik hoop dat ge goed geslapen hebt,” zei ze.

De Lisle keek eens naar het raam waar de zon vroolijk door naar binnen scheen. Het leek wel, alsof hij een

wijzertje rond geslapen had. Half lachend antwoordde hij:

„Ik geloof, dat ik al heel goed geslapen heb!”

„Als gij uitgeslapen zijt, dan vraagt de Markiezin haar het genoegen te willen doen met haar te komen ontbijten.”

„De.... de Markiezin!” stamelde de Lisle.

Alles schoot hem op eens te binnen en zijn gezicht betrok. „Ik veronderstel, dat ge U te mijnen koste wenscht te vermaken, senorita?” vervolgde hij. „Ik zit gevangen.”

„Dat is waar,” zei 't meisje, „maar niettegenstaande dat kunt U toch ontbijten?”

„De gedachte komt juist bij mij op dat de aanleidende oorzaak van mijn gevangenneming U ook niet onbekend is,” zei de jonge officier droogjes.

„Dat zou mogelijk kunnen zijn,” antwoordde het meisje luchtig.

„Maar daarom kunt U toch....”

„Wilt ge aan de Markiezin mijn spijt betuigen en haar zeggen dat ik er de voorkeur aan geef alleen te ontbijten?”

Spottend keek 't meisje hem aan. „Mag ik U er aan herinneren, dat Uw trots U belemmert in de vervulling van uw plicht!” sprak zij met saamgevochten handjes, terwijl zij haar hoofdje scheef hield.

„Mijn stompzinigheid is zeker oorzaak, dat ik uwe bedoeling niet vat,” zei de Lisle koel.

„Zijt ge niet luitenant de Lisle van het 16e regiment lichte dragonders?”

„Dat zijn de namen van mijn regiment en mijzelf, senorita, hoewel ik niet begrijp hoe deze U bekend zijn.”

„En misschien vergis ik mij,” vervolgde zij, „maar ik verkeerde in de meening, dat luitenant de Lisle van het 16e regiment lichte dragonders een speciale opdracht van generaal Erskine voor de Markiezin had.”

„Dat is zeer zeker het geval, maar....”

„Maar wat Senor,” vroeg het meisje hem door haar lange zijdeachtige wimpers aanziend.

„Ik ben een gevangene en ik kan het denkbeeld niet van mij af zetten dat....”

„Ja, wat?”

„Dat de Markiezin schuld heeft aan mijne gevangenneming.”

„Maar de boodschap welke gij moest overbrengen, Senor?”

„Ik begrijp niet hoe gij weet dat ik een boodschap moest overbrengen.”

„Ik spreek slechts in naam der Markiezin,” zei het meisje.

„Onder bijzondere omstandigheden zou het overbrengen van deze boodschap gevolgen met zich slepen, die nu achterwege moeten blijven en dat is de reden waarom ik deze niet wensch over te brengen.”

„Maar waarom moeten deze gevolgen uitblijven?”

„Om de reden die gij reeds kent, Senorita. Omdat ik een gevangene ben.”

Het meisje keek hem een oogenblik glimlachend aan. Toen zeide zij „Gesp uw zwaard aan, Senor de Lisle.”

Hij gehoorzaamde haar machinaal.

„Kom nu mee.”

Hij volgde haar naar de deur — de schildwacht was verdwenen.

„Wat heeft dit alles te beteekenen?" vroeg de Lisle verwonderd.

„Dat is anders duidelijk genoeg. Gij zijt niet langer een gevangene, Senor. Gij zijt vrij om te komen en te gaan, net zooals gij wilt. En mag ik U er nu aan herinneren, dat de Markiezin met het ontbijt wacht?"

Als in een droom volgde de Lisle het meisje door de verlaten gang. Boven aan de trap bleef zij staan met de armen in de zijde, het hoofd achterover geworpen, met een verlokken blik in haar lachende oogen. Het verleidelijke meisje maakte zijn bloed aan het koken en zij genoot van haar macht. Ze hield haar korte rokjes met beide handen vast en maakte een diepe buiging. „De major-domo wacht U onder aan de trap," zeide zij. „Ik neem hier afscheid van U. A Dios, Senor Engelschman. Vaya con Dios!"

Ze deed alsof ze weg wou gaan; bliksemsnel keerde ze zich echter om, legde beide handen op zijn schouders en kustte hem den mond. En, voordat hij van zijn verbazing was bekomen, was zij vroolijk lachend verdwenen.

V.

Langzaam en in gedachten verzonken ging luitenant de Lisle de trap af — en dit overkwam hem niet dikwijls. Wie zou toch dit meisje zijn dat zich als een Zigeunerin vermomde? Dat zij niet tot die dwalende broederschap behoorde, sprak vanzelf. Onder aan de trap wachtte hem nog een verrassing. Een lange, donkere en stuurschuitziende man stond op hem te wachten. Hij droeg een lange, zwarte jas met epauletten, een kort zijden broek en zijden kousen. Niettegenstaande de veranderde kleeding, herkende de jonge Engelschman hem onmiddellijk. Het was degen, die met zooveel tegenzin het meisje op de gitaar had begeleid.

Met de weinig toeschietelijke manieren van een Spaansch- rande boog de man. In de ruime hall stonden een half dozijn knechten in livrei; hij wenkte er een naderbij en richtte een paar woorden in het Spaansch tot hem. Deze wendde zich tot de Lisle, noodigde hem uit mede te gaan en geleidde hem naar een kamer waarin zich al het noodige bevond om toilet te maken, waarbij de man als kamerdienaar fungeerde. Met dit alles ging veel tijd heen.

„Als de Markiezin Villatie-Pomale nog steeds met het ontbijt zit te wachten," dacht de Lisle bij zichzelf, „dan heeft ze meer geduld dan de meeste vrouwen."

Hij bekeek zich eens in een grooten staanden spiegel en lachte zijn eigen beeld toe. Hij had altijd zijn uiterlijk gewaardeerd en was er ook op dit oogenblik meer dan tevreden over. Hij volgde den bediende naar de hall, waar de major-domo stond te wachten. — Deze wierp de dubbele deuren open en kondigde vol ernst aan: „Senor Don Bertrand de Lisle!"

De Engelschman bevond zich in een buitengewoon groot vertrek, in welks uiteinde de gedekte ontbijttafel stond. Een aantal ramen zag uit op de binnenplaats en voor het verstverwijderde stond een vrouw. Toen de Lisle's naam werd afgeroepen, keerde zij zich om en hij merkte op dat zij een prachtig, diepzwart kleed aan had. Met verbazing zag hij dat het bovenste gedeelte van haar gelaat achter een zijden masker verborgen was. Hij maakte een beweging in de open deur en zag dat de vrouw hem aandachtig gadesloeg en iets haar scheen te vermaken. Twee lakeien stonden aan het eene uiteinde der tafel.

„De tafel is gereed," sprak de major-domo met een diepe buiging.

„Geef mij uw arm, Senor de Lisle," zei de markiezin. Haar stem ontroerde hem en de arm die hij haar aanbod, beefde van zenuwachtige opwind. Later kon hij zich met geen mogelijkheid meer herinneren, waaruit het maal had bestaan. Hij trachtte een gesprek te beginnen, maar zijn stem begaf hem. Hij was overtuigd dat ze hem in stilte uitlachte en dit ergerde hem buitengewoon.

Na eenigen tijd zond ze met een lichte handbeweging de lakeien heen. Toen deze de deur achter hen gesloten hadden, leunde ze op haar ellebogen voorover op de tafel en haar kin in haar handen leggende, keek ze naar de Lisle's gelaat op. Hij zag haar oogen door het masker heen glinsteren.

„Ik dacht niet, dat het gezelschap van dames de Britsche officieren zoo zwijgend maakte. De ondervinding is voor mij geheel nieuw."

„Het doet mij leed, mevrouw, dat mijn conversatie-talent..."

Met een helder lachje viel de markiezin hem in de rede en zei: „Toch zijn er oogenblikken, waarin monsieur de Lisle niet zoo... hoe zal ik het noemen?... niet zoo verlegen is"

De jonge man kleurde.

„Zelfs bepaalt hij zich, naar ik hoor, niet altijd tot woorden alleen," voegde ze er guitig aan toe.

„Men boet voor zijne domheden," zei de Lisle een weinig bitterd.

„Ja, elke vreugde die het leven ons verschaft moeten wij betalen. Maar dit zou een armzalige reden zijn om de jeugd van alle genoegens te berooven. In ieders leven komt droefheid vooren heel dikwijls, — te dikwijls, zonder eenige vergoeding."

„Het valt mij moeilijk in uw leven droefheid te veronderstellen, mevrouw," zei de Lisle, haar recht in de oogen ziend en al dien tijd hopen dat zij het masker af zou nemen, dat hem verhinderde haar schoonheid te bewonderen.

Om de een of andere reden begonnen de lippen van de markiezin te trillen.

„Ik heb redenen om te veronderstellen, dat ge een boodschap voor me hebt namens generaal Erskine," zei ze op geheel veranderden toon.

Hare woorden herinnerden de Lisle eensklaps aan het doel zijner komst op het kasteel Pomale.

„Ja mevrouw," antwoordde hij. „De generaal vertrouwd mij een pakket toe, dat ik u moest overhandigen."

„Geef het mij," zei ze gebiedend.

De Lisle boog voorover, gespte de klep van zijn sabeltasch los en voelde met de hand in de zak. Toen hij het gelaat weer ophief, was het doodsbleek.

„Nu mijnheer, het pakket als-'t-u-belieft."

De jonge man bevochtigde zijn lippen met de tong. Hij kon geen geluid voortbrengen en toen hij zijn stem weer tot zijn beschikking had, was die zoo schor als het gekrijs van een roofvogel.

„Het is weg," sprak hij.

„Weg, wat bedoelt ge senor?"

„Terwijl ik sliep moet men het pakket uit mijn sabeltasch genomen hebben."

„Door wie denkt ge dat het weggenomen is?" vroeg de markiezin op ijzigen toon.

„Dat zou ik u niet kunnen zeggen, mevrouw, maar aangezien het hier in het kasteel geweest is..."

„Wacht even, senor. Waarom veronderstelt gij dat het u hier ontnomen werd?"

„Maar waar had het anders kunnen gebeuren?" vroeg de Lisle domweg.

„Het is niet aan mij om u dat te zeggen. Als senor de Lisle eens goed nadenkt, herinnert hij zich misschien eene gelegenheid waarbij hij in slaap viel." Ze keek hem aan en genoot van zijn mystificatie; toen hief zij met een helderen lach haar hand op en trok het masker af.

Mr. Dr. F. A. C. GRAAF VAN LIJNDEN VAN SANDENBURG, lid van de Gedeputeerde Staten van Utrecht, benoemd tot Commissaris der Koningin in de provincie Utrecht.

De Lisle sprong ten hoogste verbaasd op, want het lachende gelaat voor hem was dat van de zigeunerin.

„Gij," riep hij uit. „Gij!"

„Ga zitten, senor de Lisle," zeide zij en haalde het verloren gewaand pakket uit de plooiën van haar japon en hield het in de hoogte. „Wilt gij den inhoud ervan niet weten?" vroeg zij.

De Engelschman hield zijn adem in en antwoordde: „Neen mevrouw. Het pakket heeft zijn bestemming bereikt en ik ben voldaan. De inhoud gaat mij niet aan."

„Maar als ik u nu eens verzocht om het door te willen lezen?"

„Dan nog zou ik zulks weigeren."

Zij zag hem nadenkend aan, terwijl haar mooie oogen verduisterden. Zij opende het pakket en nam den inhoud eruit. „Wilt ge eens kijken?" vroeg ze glimlachend.

Het papier was geheel onbeschreven!

„Ik begrijp er niets van, mevrouw," zei de Lisle.

„Toch is het niet moeilijk te begrijpen. Dat pakket was een valstrik."

„Voor mij, mevrouw?" vroeg de Lisle heftig.

„Neen senor Engelschman, voor mij."

Al hare luchthartige vroolijkheid was verdwenen. Haar gelaat betrok, tranen van woede schoten haar in de oogen; zij verhief zich in haar volle lengte van de tafelen stampte met haar kleine voet op den grond. In een oogenblik had zij haar kalmte hernomen.

„Je bent wreed geweest, Dick..." murmelde de markiezin. Er was een ondeugende uitdrukking in hare oogen.

„Ge kunt naar generaal Erskine terugkeeren, senor," zei ze „en hem vertellen dat zijn list mislukt is."

„Vergeef mij, mevrouw, maar ik heb bevel ontvangen om u te verzoeken mij naar het hoofdkwartier van het Engelsche leger te vergezellen."

„En als ik weiger?"

„Het doet mij leed u te moeten zeggen dat ik in dat geval geweld moet gebruiken."

In een oogwenk had het gelaat van deze wonderlijke vrouw weer een verandering ondergaan. Hare oogen glansden en haar gelaat straalde van vroolijkheid, terwijl zij zeide:

„Vertel me eens, senor de Lisle, geloof ge dat ik het was die u in een hinderlaag lokte?"

De Lisle zweeg.

Ze kwam vlak bij hem staan, legde hare hand op zijn schouder en keek hem diep in de oogen.

„Toe, zeg het mij," zei ze zachtkens.

Het hart klopte den jongen officier in de keel; de betooverende manieren van het meisje benamen hem zijne bezinning. Met groote moeite deed hij een stap achteruit en haar hand viel langs haar zijde. Hij knikte langzaam.

„Toch zijt ge niet langer een gevangene," sprak ze.

„Dat is juist wat ik niet begrijp," bekende de Lisle.

De markiezin hief de hand op.

„Luister," sprak ze.

Van heel dichtbij klonk het geluid van een trompet. Vol verbazing luisterde de Lisle naar het welbekende trompetgeschal van de Britsche cavalerie.

Plotseling werden de dubbele deuren open geworpen.

„Generaal Erskine!"

De Lisle keek op alsof hij het in Keulen hoorde donderen. De markiezin lachte zacht. Generaal Erskine stapte de kamer binnen: zijn sporen rinkelden op den parketvloer.

„Even nadat mijn boodschapper weg was, ontving ik pas je briefje, Dolores," zei hij. „Het spijt mij zeer, dat ik je zoo verkeerd beoordeeld schijn te hebben."

De Lisle werd beurtelings rood en bleek.

„Dolores!" mompelde hij, „wat heeft dat in 's hemels-naam te beduiden?"

„Dit was slechts schijnbaar zoo, Dolores. Maar ge kent mij genoeg om te weten, dat waar ik te kiezen heb tusschen plicht en liefde, plicht nummer één is," zei de generaal kortaf.

Hij wendde zich tot de Lisle.

„Gij zult uw compagnie in het dorp vinden, luitenant. Vervoe u daarbij."

De Lisle duizelde. Met een vreemd gevoel van moedeloosheid wilde hij zich omkeeren en heengaan, toen de markiezin tusschenbeide trad.

„Wacht een oogenblik, senor de Lisle," zei ze vriendelijk. „De luitenant begrijpt er niets van, Dick en misschien is het beter dat hij zulks wel doet. Hij verkeert in de meening dat ik hem aan de Franschen overleverde en ik wil niet dat deze verdenking op mij blijft rusten! Gij weet, waarom ik mij in de posade bevond vanwaar ik u het briefje zond, toen hij daar met zijn soldaten aankwam. Ik vermoedde het doel van zijn komst, maar wenschte tot elken prijs zekerheid te hebben. Daarom... daarom... nam ik de vrijheid mij die te verschaffen."

„Dat lijkt op je," viel de generaal droogjes in.

„De grap was wreed, Ricardo mio, en niet eerlijk jegens den luitenant. Ik keek het pakket toen niet dadelijk na en daar ik veronderstelde, dat het mededeelingen bevatte die den vijand van veel nut konden zijn, nam ik het weg, daar ik bijna zeker wist, dat hij overwonnen zou worden. Gij meende dat ik dubbel spel speelde."

Niet ik, maar de opperbevelhebber meende dat, Dolores," zeide Erskine. Tegen beter weten in werd ik gedwongen te doen wat ik deed. Zooals de zaken op 't oogenblik staan is het beter dat onze verhouding nog niet bekend wordt. Daarom was het papier schijnbaar onbeschreven."

„Schijnbaar onbeschreven?"

De generaal knikte.

„Houdt 't maar tegen het licht, dan zult ge zien, dat er niets anders opstaat dan een innige bede om bij mij te komen. Ik wilde je niet in moeilijkheden brengen. Natuurlijk had ik een gek figuur geslagen, als de verdenking van den opperbevelhebber juist geweest was en je het aan den vijand gegeven had, maar er zou niets bijzonders gebeurd zijn."

„Ik verlangde er naar bij je te komen, Dick," zei de Markiezin. „We zijn al zoo lang van elkaar, is 't niet?"

Ik ben gauw met Pedio teruggekomen om alles klaar te maken voor mijn vertrek. Gisteravond was ik net op weg toen de Fransche troepen plotseling opdaagden en mijn reiswagen omsingelden. Terwijl hun kolonel mij ondervroeg, kwam deze luitenant met zijn soldaten aanrijden en er ontstond een gevecht... Dios mio! wat een gevecht en dat met slechts een handjevol mannen.

Wij werden allen teruggevoerd en ik was wanhopig ik wist wat er zou gebeuren en ik was zoo bang dat je mij niet meer gelooven zou. Is dat een wonder na den strik dien je mij gespannen hebt, Dick, mi alma? — Toen kwam uw paardenvolk hier in den nacht aan en de Franschen, weg waren zij!" —

De generaal lachte grimmig.

„Ik zou wel eens willen weten, wat er in de posado gebeurd is, toen je de Lisle het pakketje ontfutselde?"

De markiezin bloosde lichtelijk. Toen keek zij de Lisle met lachende oogen aan en sprak: „Dat is een geheimje; als je maar weet, mi Corazon, dat Senor de Lisle zich moedig en als een man van eer gedragen heeft."

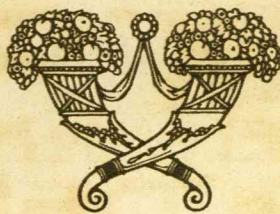
„Wilt ge dezen officier nu vergunnen om te vertrekken?" vroeg de generaal met een norschen glimlach.

„Dios mio! Wat zijn wij ongeduldig! A Dios, Senor de Lisle, tot weersziens! Wat is het toch vreeselijk als men een generaal tot man heeft!"

Hôtel Château „Oud-Wassenaer”

Wassenaar

Het oord bij uitnemendheid voor kort of langer verblijf
Prachtig Bosch, Duin en Zee

Hôtel Kasteel „Oud-Wassenaer” (Tel. 6791 Haag)

Restaurant à la Carte Lunch en Dinners prix fixe

Eigen Huis-Kapel Middag- en Avond-Concerten

Zeilen, Roeien, Visschen Automobielen per uur, per dag, per week, per maand

Vraag Prospectus - Franco toegezonden

AUBRY SISTERS' „BEAUTIFIER”

geeft, onmiddellijk na gebruik, een prachtig-blanke, matte teint, het verraadt zich niet, en houdt de huid gezond en zacht als fluweel. Bij alle goede Coiffeurs f0.45 en f1.15. Engros: AUBRY SISTERS' AGENCY, Laan van Meerdervoort, Den Haag. Tel. 8296.

Dames!

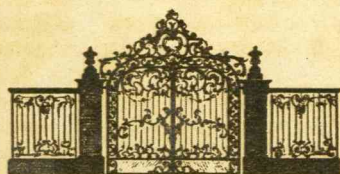
Vanaf f 1.50 zend ik U franco huis een MOOIE HAARVLECHT volgens toegezonden staal.

Van uitgevallen Haren worden mooie Vlechten gemaakt à f1.—

H. DE GROOT,

Kapper.

Aelbrechtskolk 3, Rotterdam.
Telefoon 637.

GEBR. VINCENT

BUITENHAVENWEG 132
SCHIEDAM - TELEFOON N° 14

FABRIEK VAN GESM. IJZEREN HEKKEN
& SOLIDE INSCHUIFHEKKEN OOK
GESCHIKT VOOR AFSLUITING VAN
BALKONS & SERRES - IJZEREN
VERANDAS - KUNSTMETZWERKEN.
ALLES EERSTE KLAS WERK -
TEKENINGEN GRATIS VERKRIJGBAAR

Wanneer gij Uw vrienden
werkelijk vriendschap bewijzen
wilt, toont hun dan den weg
tot ontwikkeling, ontspanning
en genoegen: Zegt hun dat
zij een abonnement op
„PANORAMA” nemen!

MOOIE VORMEN.

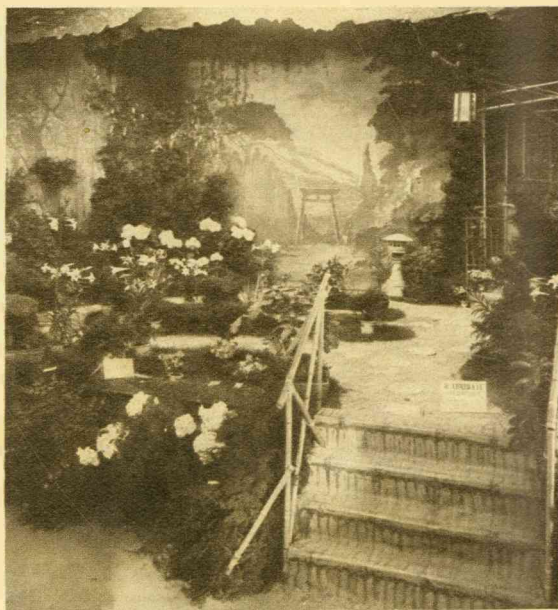
Wondervolle Buste en blanke huid
verkrijgt en behoudt iedere Dame van
elken leeftijd door mijn methode. **Uitwendig
gebruik.** Succes gegar. Zend adres en 5
cents postzegel en U ontvangt gratis
inlichtingen.

Maison NIEMANN, A'dam, Da Costakade
43 M, huls. Spreekuur 11 'sm.—9 's av.

D. ADMIRAAL

TUINARCHITECTUUR
Kantoor: Banstraat 22
Hoofdmagazijn Tel. Z. 2693

BLOEMENMAGAZIJNEN
Haarlemmerdijk 43
Filiaal: Tel. N. 10468

JAPANSCH LANDSCHAP

Mijne met Gouden Medaille (1e prijs) bekroonde inzending
op de Bloemententoonstelling Bellevue, 9-22 Mei 1913.

Er is geboren Bij ochtendgloren Een nieuwe kunst.

Dames en heeren, die kennis willen maken met de kunst
van Leendert Goudswaard (Zie Panorama No. 50) wordt
daartoe belangeloos gelegenheid gegeven door C. C. Weijers,
Middensteiger 7a te Rotterdam.

't Betreft een sierkunst — toepasselijk op kleding en ge-
bruiksvoorwerpen — die borduren en batikken zal verdringen.
Naam moet nog gevonden worden. Omschrijving: sierkunst
door middel van zijdevezel.

ENGLEBERT Binnenbanden.

BIJ ALLE GOEDE HANDELAREN
VERKRIJGBAAR.

**O. ENGLEBERT Fils et Cie.,
AMSTERDAM.**

DE „SWAN” VULPEN

Geschikt voor ELKE hand; is wereldberoemd als

DE BESTE

Wacht U voor namaak!

Gellustreerde Prijscourant gratis.

Verkrijgbaar bij alle solide handelaren in schrijfbehoeften en aanverwante artikelen.

Hoofdagente: GEBr. POLAK, afd. SWANVULPEN, VLISSINGEN.

STOOM=WASSCHERIJ „DE PELIKAAN” = GOUDA. 60.

Aparte afdeelingen voor Hôtels, Gestichten, Ziekenhuizen, enz. enz.

egarandeerd onschadelijke bewerking; zéér billijk tarief; vlugste aflevering. (Voor Hôtels, zoo noodig, binnen 24 uur!)

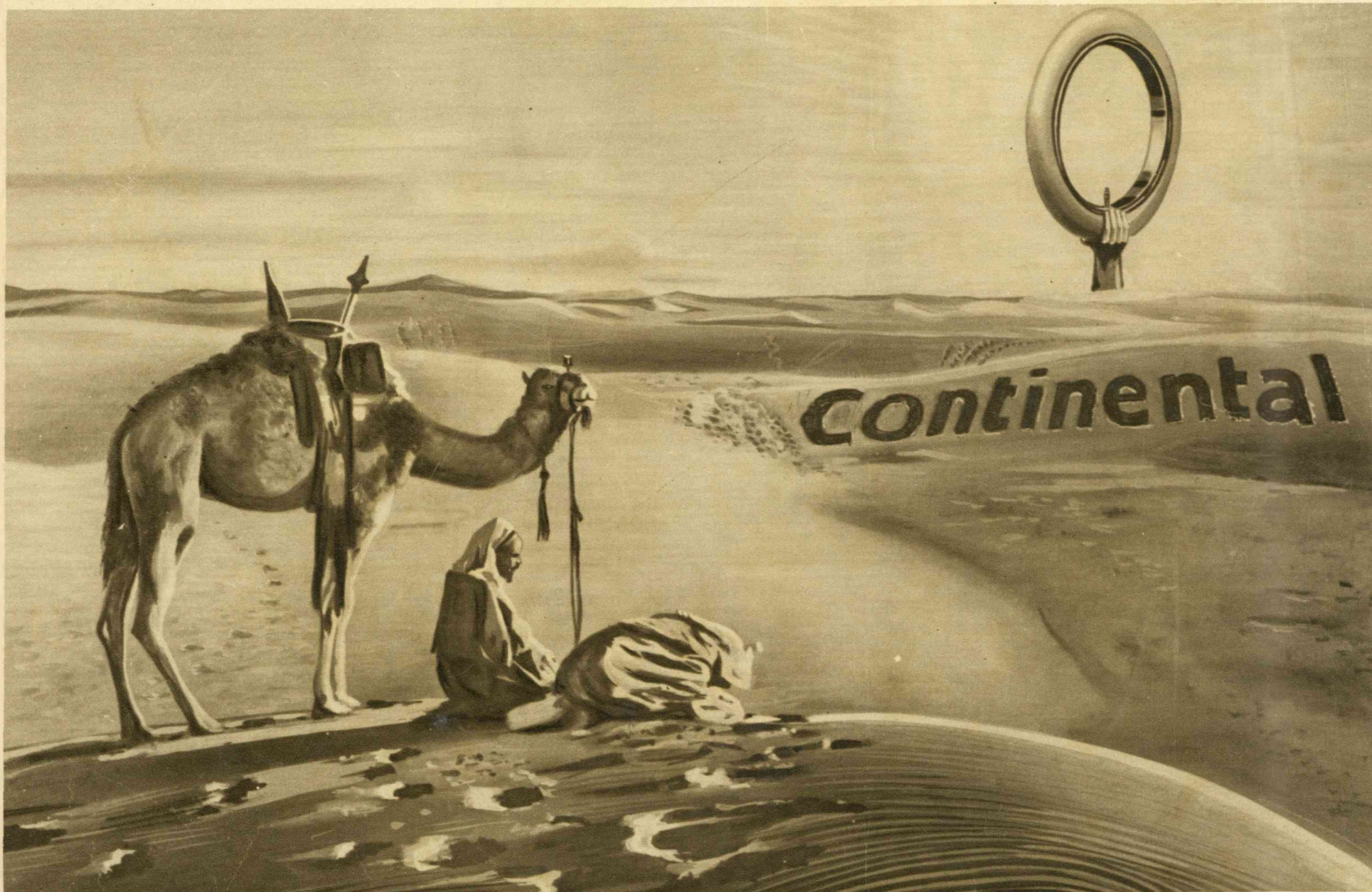
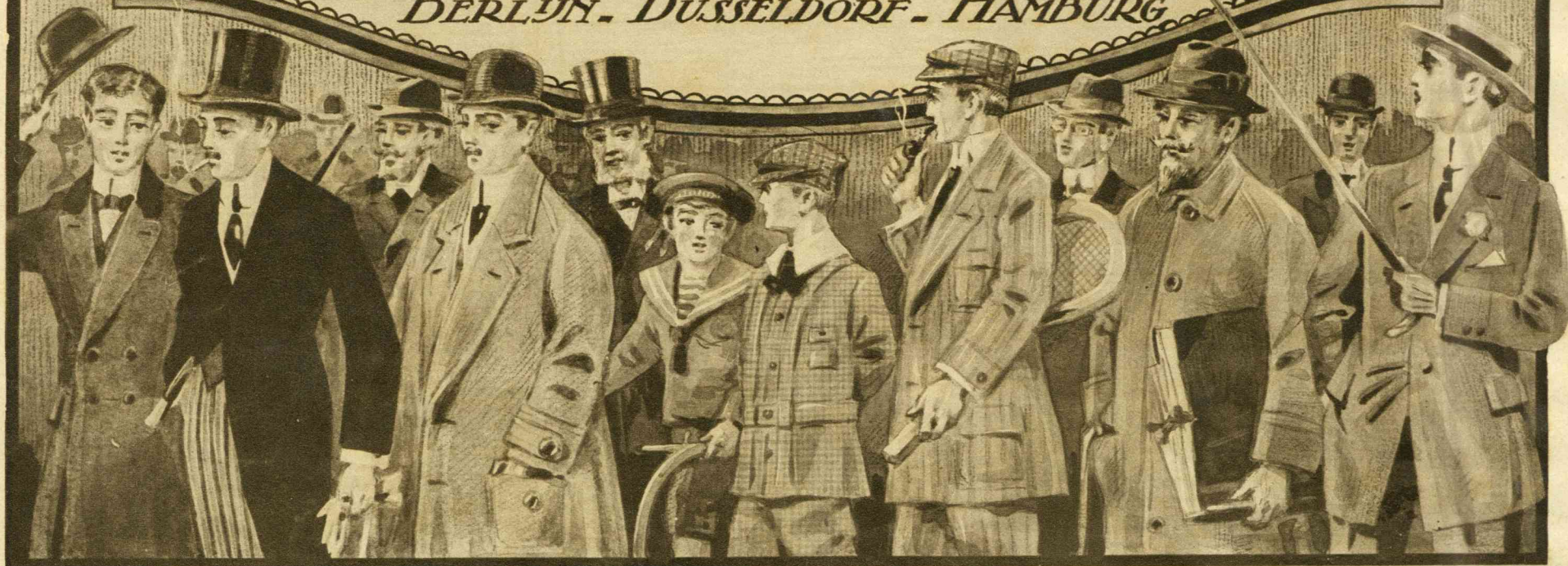

PEEK & CLOPPENBURG

MAGAZIJNEN VAN MODERNE HEEREN-EN KINDERKLEEDING

AMSTERDAM. ROTTERDAM. DEN HAAG. UTRECHT. GRONINGEN. HAARLEM
LEIDEN. LEEUWARDEN. ARNHEM. NIMEGEN. BREDA
BERLIN. DÜSSELDORF. HAMBURG

CONTINENTAL-CAOUTCHOUC- UND GUTTA-PERCHA-COMPAGNIE
AMSTERDAM, PRINSENGRACHT 1077 TELEFOON NOORD 7887, 10466